

2017 m. lapkričio 24 d., penktadienis

7md

Nr. 39 (1233) | Kaina 1,30 Eur

Dailė | Muzika | Teatras | Kinas | Fotografija

Mieli skaitytojai,

„Lietuvos pašto“ skyriuose jau galite užsiprenumeruoti „7 meno dienas“ 2018 metams. Padidėjus savaitraščio apimčiai ir kainai, užsiprenumeruoti jį tikrai naudinga: už 1 numerį mokėsite ne 1,30 Eur, bet 1,05 Eur. Prenumeratos kaina 1 mėn. – 4,39 Eur, 6 mėn. – 26,32 Eur, metams – 43,86 Eur.

„Kino“ žurnalo 1 numerio prenumeratos kaina – 2,75 Eur, pusmečiui – 5,51 Eur, metams – 11,02 Eur.

Prenumeruodami sutaupote ir remiate mūsų leidinius. Prenumeratą galima užsisakyti ir internetu www.prenumeruok.lt bei telefonu 8 700 55 400

2

Pokalbis su kvarteto „Chordos“ meno vadovu Robertu Bliškevičiumi

4

Vilniaus fortepijono festivalis „Pakeleiviai“

8

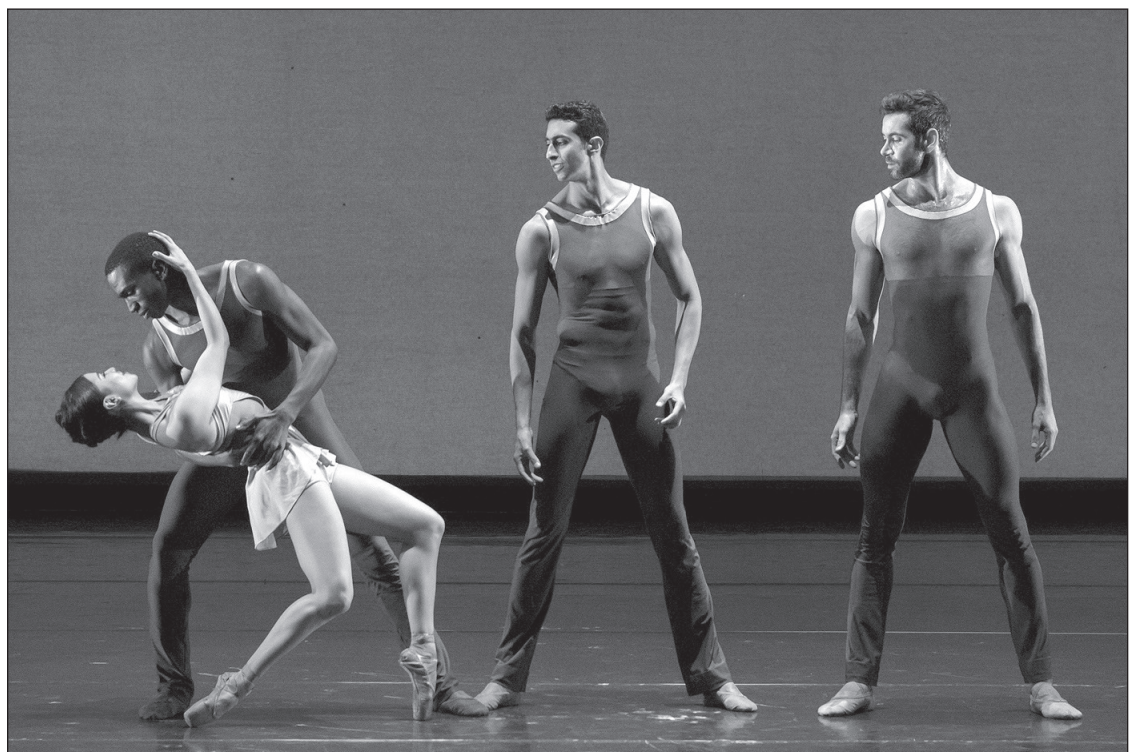

Giedrius Jonaitis, parodos fragmentas

Trys parodos trimis požiūriais

11

Nauji filmai – „Dvilypis meilužis“

„Sugrįžimas“

M. ALEKSO NUOTR.

Baletas su amerikietišku gaivalu

Harlemo šokio teatras Vilniuje

HELMUTAS ŠABASEVIČIUS

Lapkričio 12 ir 14 d. Vilniuje, Lietuvos nacionaliniame operos ir baleto teatre, viešėjo greitai penkiasdešimtmetį švęsiantis Harlemo šokio teatras – amerikietiškos kultūros fenomenas, atspindintis savitas šios šalies tradicijas, įsitvirtinusias supinant daugiakultūros patirtis, ieškant ir surandant netikėtas jų dermes.

Jau kuris laikas Vilnių puošusios efektingos Harlemo šokio teatro afišos ragino galvoti apie vieną iš JAV kultūros fenomenų – afroamerikietišką jos diskursą, kurio fragmentai XX a. pirmojoje pusėje pasiekė Europą ir čia išpopuliarėjo džiazo muzikos pavidalais, suteikė įvairių impulsų moderniojo meno plėtrai.

Kartu su džiazo muzikantais Europą pasiekė ir kiti menininkai, tarp jų – šokėjai, pasiūlę savo

aistringą meną įspūdžių ir naujovių išalkusiai Europos pramogų rinkai. Dar nenuslopus Sergejus Diagilevo Rusų sezonų įspūdžiams, 1925-aisiais Paryžių sudrebino „La Revue nègre“ – pagrindinė jo žvaigždė buvo žavinga tamsiaodė šokėja Joséphine Baker (1906–1975), greitai užkariavusi Europos sostinių simpatijas. Garsas apie ją netruko pasiekti ir laikinąją Lietuvos sostinę Kauną: „Juodąją artistę varžo policija“, – skelbė 1928-ųjų lapkričio 23 d. „Lietuvos žinių“ antraštė.

„Kaip žinoma, Žozefina Beker principaliai nepripažįsta jokių draubūžių ir šoka nuoga. Berlio policija tačiau privertė ją dėvėti lifčiką (lete-tirką) (liemenėlę, – H. Š.). Vieną vakarą atsitiko „nelaimė“ – trūko tas prietaisas. Ž. Beker, žinoma, neišsigando ir tęsė šokius nuoga. Dabar policija pareikalavo, kad ji stipresnius lifčikus įsigytų“, – informavo

anuomet svarbiausias Lietuvos dienraštis.

Pasak literatūrologės Solveigos Daugirdaitės, Baker pasirodymus matė tuo metu Paryžiuje buvoję Lietuvos kultūros žmonės Vytautas Sirijos Gira, Danutė Čiurlionytė, Bronys Raila, romane „Korektūros klaida“ apie ją rašo Liūnė Janušytė. O scenografas Liudas Truikys (1904–1987) tobulingas Paryžiuje pasirinko žinomo plakatų meistro Paulio Colino (1892–1985), Joséphine Baker mylimojo, studiją.

Per kelis dešimtmečius susiformavo turtingos afroamerikiečių kultūros tradicijos, nors kelias į klasikinį baletą jos atstovams nebuvo lengvas.

Prieš 48 metus juodaodžio šokėjo Arthuro Mitchello įkurtas Harlemo šokio teatras iš socialinio projekto

NUKELTA Į 6 PSL.

Tikslas – dabarties muzika

Pokalbis su 20-metį švenčiančio kvarteto „Chordos“ meno vadovu, altininku Robertu Bliškevičiumi

LAIMUTĖ LIGEIKAITĖ

Jie žavingi, šiuolaikiški ir stilingi, o jų kvartetą pažįsta įvairios muzikos gerbėjai: ir klasikinės, ir šiuolaikinės, net ir tos, kuri vadinama lengvąja. Tarp gilias tradicijas Lietuvoje puoselėjančio žanro kolektyvų įsitvirtinti nelengva. Bet štai jau dvidešimt metų „Chordos“ nepaliauja stebinti naujomis idėjomis, imasi griežti retai atliekamus, bet vertingus kūrinius ir ištikimai draugauja su lietuvių kompozitoriais. Dvidešimtmetis – puiki proga apžvelgti kolektyvo kūrybinį kelią ir meninius prioritetus. Apie tai pasakoja kvarteto meno vadovas, altininkas Robertas Bliškevičius.

1997-aisiais naują styginių kvartetą „Chordos“ subūrei tu pats ir violončelininkas Darius Stabinskas. Pradėjote nuo Josepho Haydno ir kitų klasikų. Ar pirminė susikūrimo idėja ir buvo griežti klasikų ir romantikų kvartetus? Kas paskatino praverti duris į moderniosios muzikos pasaulį?

Su Dariumi Stabinsku grojome vienus metus, vėliau jis pasuko senosios muzikos keliu. Iš pradžių tiesiog norėjome groti kažką įvairiau nei simfoniniame orkestre. Tuo metu Lietuvos valstybinio simfoninio orkestro, kuriame dirbau, repertuaras buvo sudarytas beveik vien iš vėlyvojo romantizmo ir rusų klasikų kūrinių, tad norėjosi pagroti ir kitokios muzikos. Pradėjome repetuoti, ieškoti, na, o Haydnas, žinoma, – kvarteto mokykla. Bet iškart ėmėmės ir ambicingesnių kūrinių – Piotro Čaikovskio styginių kvarteto Nr. 1, Wolfgango Amadeus Mozarto klarnetinio kvinteto, styginių kvarteto, Ludwigo van Beethoveno, Bėlos Bartoko, Franzo Schuberto ir t.t. Tačiau toks repertuaras mums buvo kvarteto mokykla, o ne tikslas. Nuo pat pradžių daug dėmesio skyrėme šiuolaikinei muzikai. Jau pirmaisiais metais pabandėme griežti Antoną Weberną, Johną Cage'ą, Grahamą Fitkiną, Karelą Goeywaertsą, latvį Rolandą Kronlaką, estą Arvo Pärtą ir t.t., nekalbant apie lietuvių autorius.

Kiek žinau, pirmą kartą „Chordos“ pasirodė šiuolaikinės muzikos festivalyje „Jauna muzika“. Ten griežtė kaip tik lietuvių premjeras: Algirdo Martinaičio kvartetą „Mirtis ir mergelė“, Nomedos Valančiūtės „Ligoninės parko fragmentą“ ir Vidmanto Bartulio „Ant kalno“. Ar yra likę kokių išskirtinių pirmųjų koncertų, kūrinių, bendravimo su autoriais išpūdžių?

Iki tol dar buvo keletas koncertų, kuriuos organizavo Muzikų

rėmimo fondas, Kultūros ministerija (koncertai po pietryčių Lietuvos regionus kartu su dainininke Gintare Skėryte), įvairūs užsakovieji koncertai (su dainininke Judita Leitaite), kuriuose grojome ne tik populiarią muziką, bet ir rimtą akademinį repertuarą. Esame netgi dalyvavę roko koncertuose su Andriumi Mamontovu ir grupe „Lemon Joy“. Tad iki festivalio šokią tokią patirtį jau buvome sukaupe. Buvome jauni, o griežti kompozitoriui jo kūrinių, nors ir nebijojome pasakyti savo nuomonės, mums

šalyse. Kaip apibūdintum tų kelerių metų darbą nuo susikūrimo iki pasirodymo už Lietuvos ribų? Kaip jūs keitėtės, brendote?

Darbas buvo tikrai sunkus. Mūsų akademinis muzikinis lavinimas yra visiškai nepritaikytas šiuolaikinės ar senosios muzikos atlikimui. Mūsų niekas nemokė nei šiuolaikinės muzikinės kalbos bei atlikimo technikos, nei senosios muzikos perskaitymo ir atlikimo ypatybių, nei improvizacijos. Mus rengė XIX amžiui... Ir iki šiol šiuolaikinė

labai intensyvvų šiuolaikinės muzikos atlikimo kursą.

Didelį išpūdį paliko renginys Paryžiuje 2004 m., kai Lietuva įstojo į Europos Sąjungą. Tada dešimt naujai įstojusių šalių surengė muzikinį maratoną „Tautų namuose“, o visą koncertą įrašė „Mezzo“ kanalas, kuris, beje, po to visus metus transliavo mūsų koncertą (buvome bene pirmieji Lietuvos atlikėjai, pakliuvę į „Mezzo“!). Vėliau mūsų koncertus iš Londono Karališkosios koncertų salės transliavo BBC3 radijas, ORT iš Kelno, Austrijos radijas iš

Esate atlikę ir įrašę labai daug lietuvių šiuolaikinės muzikos. Ar šios muzikos sklaida yra svarbiausia „Chordos“ styginių kvarteto misija?

„Chordos“ – šiuolaikinės muzikos skleidėjas ir puoselėtojas. Tenka groti ir kitokios, bet svarbiausi mūsų koncertai ir pagrindinis repertuaras – tik nauja muzika. Daugelį šiuolaikinio kvarteto repertuaro aukso fondo kūrinių atliekame vieninteliai Lietuvoje. Produktiviai šioje srityje bendradarbiaujame su Vykinto Baltako vadovaujamu „Lietuvos ansamblių tinklu“. O lietuvišką muziką atradome nuo pat pirmos ansamblio egzistavimo dienos. Su kiekvienu kūriniu supratau (taip jau susiklostė, jog kvarteto repertuaras, vadyba ir koncertinė strategija – mano veiklos sfera), kad lietuviška muzika tampa vis svarbesnė, ir mes pradėjome groti ją vis dažniau, padarėme daugybę įrašų. Lietuvos kompozitorių sąjungai esu siūlęs idėją vertingiausius lietuviškus kvartetus įrašyti į LKS fondus (kaip savotišką lietuviškos kvarteto muzikos antologiją), kad jų galima būtų klausytis ir *mp3* formatu, ir *stream* technologija, ją platinti ir pristatyti naujausiais medijų kanalais, bet LKS kol kas tai dar nesudomino. Mūsų solinė dviguba kompaktinė plokštelė (12 lietuvių kompozitorių kūrinių) ir reprezentuoja mus kaip pagrindinį lietuviškos muzikos atlikėją. Savo ruožtu tuo vadovaujuosi ir rengdamas festivalį „Muzikos ruduo“, skirtą tik šiuolaikinei lietuviškai muzikai.

Ką jums visiems reiškia gyvas kūrėjų ir atlikėjų bendravimas, bendras kūrybinis procesas?

Pats smagiausias procesas – pradėti ruošti naują kūrinių, panašiai, kaip parsisiuntus naują, ilgai lauktą knygą, ją atsiversti... Iš tikrųjų grojame daug naujų kūrinių (kiekvienoje programoje), senus kartojame tik po kurio laiko. Tai buvo ir kai kurių narių kaitos priežastis. Žmonės neatlaikydavo to tempo, krūvio.

Labai greitai atradome smagumą bendrauti su kūrinių autoriais, aptarti girdėjimo skirtumus, padiskutuoti dėl interpretacijos. Prisimenu pirmuosius repeticijų išpūdžius, kai kompozitoriai, pajutę mūsų atvirumą ir geranoriškumą (manau, jog tai, ką parašė kompozitorius – šventa, tik reikia rasti sprendimą, kaip atlikti), atsipalaiduodavo ir prasidėdavo smagus bendradarbiavimas. Būdavo ir tokių, kurie išakmiai pasakydavo, jog „tik taip ir ne kitaip“, bet ir jiems rasdavome raktą. Su visais autoriais, su kuriais esame kada nors dirbę, tapome draugais, visus juos labai gerbiame

NUKELTA Į 3 PSL.

Kvartetas „Chordos“

L. BARONO NUOTR.

buvo tolygu egzaminui. Tik vėliau užsimezgė draugiški ir artimi santykiai su autoriais. Didelis iššūkis buvo Valančiūtės „Ligoninės parko fragmentas“ dainuojančiam styginių kvartetui. Ypač nelengva buvo man su Dariumi Stabinsku – mūsų balsai nepritaikyti dainuoti... Teko išmokyti išgirsti savo skleidžiamo garso aukštį, švariai intonuoti. Kūrinyje vienu metu reikėjo groti sudėtingą ritmą, o kartu dainuoti visiškai nesusijusius garsus ir ritmus. Bet viską įveikėme ir tai galima išgirsti mūsų plokštelėje, kurioje (beje, su D. Stabinsku) įrašyti Martinaičio „Mirtis ir mergelė“ bei Valančiūtės „Ligoninės parko fragmentas“.

Maždaug nuo 2003 m. jums atsivėrė tarptautinės scenos. Gavote austrų festivalio „Klangspuren“ užsakymą trims pasaulinėms premjeroms, pasirodėte greta tokių įžymybių kaip Arditti ir Minguet kvartetai. Taip pat griežtėte Berlyno „MaerzMusik“ festivalyje, koncertavote įvairiose Europos

muzika nėra populiari pedagoginiame repertuare. Pasaulyje pripažinti „Extended technic“, HIP (*Historical Informed Performance*) ar improvizacija vis dar traktuojami tarsi marginaliniai dalykai, net su pasipriešinimu. Todėl viską turėjome atrasti apčiuopomis, nelabai žinodami, kas svarbu, pagrindiniai atlikimo principai būdavo perduodami iš lūpų į lūpas (panašiai kaip su senąja muzika). Turėjome nemažai bendrų projektų su kitų šalių atlikėjais: švedų naujosios muzikos ansambliu „Ars Nova“, pasaulinio garso trombonininku iš JAV Mike'u Svoboda, violončelininku Antonu Lukoszewieze iš Didžiosios Britanijos. Festivaliui „Klangspuren“ rengėmės kaip niekad ilgai ir kruopščiai, kūriniai buvo tikrai neįprasti ir sunkūs (dabar gal jau tokie ir neatrodytų). Kai kurios grojimo technikos buvo nei matytos, nei girdėtos. Didelį išpūdį paliko tai, jog autoriai, kurių premjeras grojome, per repeticijas visas neįprastas technologijas laisvai galėjo pademonstruoti su mūsų instrumentais. Tad praėjome tikrą ir

Graco (grojome Justės Janulytės „Kvėpuojančią muziką“), Lenkijos 2-asis radijo kanalas ir t.t. Kiekvienas toks atsakingas pasirodymas skatino bręsti, atsirado supratimas apie veiklos strategiją, programų formavimą, pirmieji vadybos pagrindai. Iki šiandien jau esame apkeliaavę Švediją, Norvegiją, Prancūziją, Belgiją, Vokietiją, Čekiją, Lenkiją, Latviją, Estiją, Rusiją, Austriją, Turkiją, Egiptą, Didžiąją Britaniją.

Kaip keitėsi kvarteto sudėtis?

Be jau minėto violončelininko Dariaus Stabinsko, kvartete įvairiu metu griežė Eglė Jurašūnaitė (II smuikas), Vidas Jackūnas (violončelė), Mindaugas Bačkus (violončelė), Aidas Strimaitis (II smuikas), Vytautas Mikeliūnas (II smuikas), Dainius Puodžiukas (II smuikas), Rūta Tamutytė (violončelė). Nuo 2011-ųjų iki dabar nusistovėjo ilgiausiai egzistuojanti kvarteto sudėtis: niekuomet nesikeitusi primarija Ieva Sipaitytė, Vaida Paukštienė (II smuikas), Robertas Bliškevičius (altas), Vita Šiugždienienė (violončelė).

Ovacijos lietuviškai muzikai

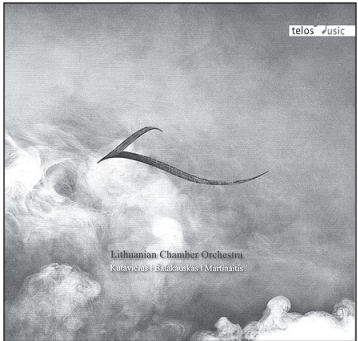
Nauja Lietuvos kamerinio orkestro kompaktinė plokštelė

Lithuanian Chamber Orchestra. Kutavičius / Balakauskas / Martinaitis. „Telos Music“, 2017

LAIMUTĖ LIGEIKAITĖ

Neseniai pasirodė ir įprastas, ir kartu ypatingas dalykas – nauja kompaktinė plokštelė. Ją įrašė Lietuvos kamerinis orkestras (meno vadovas Sergejus Krylovas) su dirigente Adrija Čepaitė.

Kodėl plokštelė ypatinga? Atrodytų, po plačiai nuskambėjusios pernyktės, išleistos garsiausios pasaulyje klasikinės muzikos leidėjos „Deutsche Grammophon“ (su Antonio Vivaldi „Metų laikais“ ir solistu Sergejumi Krylovu), kuri priminė, kad lietuvių kolektyvas priklauso pasauliniam klasikinės muzikos elitui, jau galima ilsėtis ant laurų. Vis dėlto Europos publikai skirta naujoji plokštelė, išleista Vokietijos įrašų firmos – garsiosios „Naxos“ partnerės „Telos Music“ – yra svarbi keletu aspektų. Pirmiausia – tai vienas iš nedaugelio per ilgus dešimtmečius Europos leidinių, kuriame parodytas išskirtinis dėmesys lietuvių muzikai. Plokštelėje įrašyti iškiliausių autorių – Broniaus Kutavičiaus, Osvaldo Balakausko ir Algirdo Martinaičio, – dariusių didžiulę įtaką mūsų dabarties muzikos raidai, kūriniai. Reiktų pasakyti, jog tai tik maža dalėlė XX a. lietuvių muzikos aukso fondo, verto naujo žvilgsnio, nepriekaištingo atlikimo ir įamžinimo, tačiau pradžia gera. Beje, autorius ir kūrinius atsirinko vokiečių leidėjai, išklaušę daugybę mūsų kompozitorių muzikos ir, ko gero, pasirinkę germaniškai kultūrai artimesnes partitūras, susijusias

su baroku, Bachu ir nuspalvintas lietuviško identiteto ženklais.

Plokštelėje skamba Broniaus Kutavičiaus „Dzūkiškos variacijos“ kameriniam orkestrui (1974), Osvaldo Balakausko Koncertas obojui, klavesinui ir styginiams (1981) bei Algirdo Martinaičio „Musikalisches Opfer“ („Muzikinė auka“) tenorui, fleitai, obojui ir kameriniam orkestrui (2000). Ar ši, beje, labai plataus praeities laikotarpio, muzika sudomins Vakarų klausytojus – parodys laikas ir plokštelės platinimo galimybės (bent jau įrašų firmos leidėjus sudomino). Tačiau man svarbus ir mūsų pačių santykis su ja. Ką mes išgirdome plokštelės pristatymo koncerte Nacionalinėje filharmonijoje lapkričio 8 d., po neseniai praūžusios postminimalistiniais efektais užbūrusios „Gaidos“ ir dar begalės įvairiausios muzikos koncertų? Beje, plokštelės sutiktuvių vakarus Klaipėdoje ir Kaune papildė Zitos Bružaitės kūriniai, o Vilniuje – Jurgio Juozapaičio Koncertas altui ir styginiams „Viola vs Violence“. Trijų koncertų ture su Lietuvos kameriniu orkestru pasirodė solistai: Giovanni da Silva (tenoras, Vokietija), Min-daugas Zimkus (tenoras), Robertas Beinaris (obojus), Eugenijus Paškevičius (obojus), Jurgis Juozapaitis (altas), Valentinas Gelgotas bei Giedrius Gelgotas (fleita), Vaiva

Eidukaitytė-Storastienė (klavesinas). Ar tie kūriniai, vėl suskambėję gyvai scenoje be jokių multimedijų ir triukų, mums dar yra tokie artimi ir stulbinantys?

Papildytą koncerto Nacionalinėje filharmonijoje programą tarsi sujungė savotiška prasminė gija. Chronologiškai ankstyviausias čia, Kutavičius, atstovauja muzikiniam, kultūriniam (netgi politiniam) atgimimui. Daugelis vyresniųjų prisimena, kaip į jo „Paskutines pagonių apeigas“, „Panteistinę oratoriją“ ir kitas premjeras žmonės plūdo kaip į laisvės Mišias. O amžinam tyliajam tautos budintojui – Čiurlioniui – dedikuotos Kutavičiaus „Dzūkiškos variacijos“ su Veronikos Povilionienės balso autentika, Valstybinio choro „Vilnius“ sodriai perteikiamu lietuvių liaudies dainos skambesiu (fonogramoje), taip pat simbolizuoja pirmuosius tautinės savivokos daigus, dygusius už „geležinės uždangos“ ir dar su senosios kartos Lietuvos kameriniu orkestru, vadovaujamu Sauliaus Sondeckio, plačiai ir sėkmingai skleistus už Lietuvos ribų.

Su Balakausku – ryškiausiu vakarietiškojo modernumo simboliu – įžengėme (sugrįžome) į Europą, o paskui jo laisvą kūrybinį mąstymą ir naująją stilistiką nuėjo visa plejada jaunesnių kompozitorių. Iki šios dienos intelektualioji Balakausko muzika, kaip ir jo Koncertas obojui, klavesinui ir styginiams, skamba neįtikėtinai gaiviai, moderniai ir stebina savo giluminiais, o ne išoriniais efektais.

Juozapaitis atstovauja savitam, sakyčiau, vakarietiško lietuviškumo koloritui. Panašiai apibūdinčiau ir jo Koncertą altui ir styginiams „Viola vs Violence“, kurio muzika yra saikingai

moderni, bet turtinga tembrinių ir tematinių sluoksnių. Tarsi Čiurlionio tapyba?

Aktualijų ir istorijos sąsajas visuomet įdomiai gretina Martinaitis, išradingai pasitelkdamas įvairiausius stilistinius skolinius, sau artimos praeities bei dabarties muzikos aliuzijas. Šį kartą kompozitoriaus „muzikiniame altoriuje“ viešpatauja Bachas. Kaip kadaise po „Muzikinės aukos“ atlikimo rašiau šio laikraščio puslapiuose, šis kūrinys, sujungiantis religinius ir pasaulietinius, baroko ir dabarties ženklus, turi ir dar vieną prasmę. Tai simboliška mažos tautos akistata su didinguoju Europos baroku, savotiškas revanšas – jei ne Bacho epochoje, tai bent dabar. Šiam revanšui pasirengęs ne vienas kompozitorius, tačiau Martinaičio „Musikalisches Opfer“ yra tas ženklas, kuris dabar mums leidžia oriai stoti akistaton su moderniąja Europa ir neprarasti savo esmės.

Beje, su kokia vadinamąja modernia Europa (turiu mintyje muzikos pasaulį) dabar „konkuruoja“ ši plokštelėje įrašyta lietuviška XX a. klasika? Galima sakyti, jog daugelio dabartinių Lietuvos ir užsienio kūrėjų (o ir klausytojų) estetiniuose devizuose ir garsovaizdžiuose regimas aiškus klasikinės muzikos saulėlydis ir troškimas sudominti publiką kuo įdomesniais stilistiniais hibridais, vizualika, stengimasis kūryboje aktualizuoti nūdienos visuomenėje pažįstamą tempą ir ritmą. Tad galbūt šie lietuvių muzikos šedevrai (nebijau to žodžio) tokiaime kontekste atrodo lyg atgyvenos, muziejaus eksponatai? Nenustebčiau, jei kai kam taip ir atrodo. Jokių būdu neneigdama eksperimentų bei inovacijų reikšmės muzikos kūryboje, kalbėdama

apie minėtus lietuviškus kūrinius vis dėlto norėčiau pabrėžti vertybinį aspektą. Istorija įrodė, jog tikrosios, aukštos kokybės meno vertybės, ypač kurtos įdedant sielą, išlieka nepaisant jokių stilistinių lūžių, madų ir kartų kaitos. Ko gero, net ir nesvarbu, kaip užsienio klausytojai įvertins plokštelės kūrinius (nors jų atlikimas užsienyje visuomet susilaukia sėkmės). Manychiau, svarbu, kad vis dar bręstanti mūsų visuomenė, kuriai ši muzika ir buvo skirta, iš anksto jos neatmestų, vertintų kaip savasties dalį ir būtų pajėgi pajusti visą jos tikrumą, aktualumą, modernumą ir kontekstus.

Kitas labai svarbus dalykas jau įvyko: šią muziką įamžinti ėmėsi atsinaujinęs Lietuvos kamerinis orkestras ir jauna dirigentė Adrija Čepaitė. Studijas tęsusi Grace, Austrijoje, su užsieniu siejusi ir tolesnę karjerą, daug jėgų skirianti savo įkurtam ansambliui „Graces & Voices“ bei grigališkajam choralui, dirigentė įžvelgė lietuviškos muzikos atlikimo ir propagavimo prasmę. Ji yra sakyti, jog, besidairydami į užsienio autorius, mes menkai tevertiname savo kūrėjus, tad ši plokštelė gražiai atliepia ir pastangas turtinti kultūrinę savimonę, ir skleisti mūsų muziką svetur. Reikia pasakyti, jog šiai misijai susibūrė stiprus tandemas – autoritetingasis Lietuvos kamerinis orkestras (stipri kolektyvo pasirtis – VĮ LKO klubas) ir su juo jau ne pirmą programą rengianti A. Čepaitė. Jei kai kurių kūrinių interpretaciją aš ir įsivaizduočiau kitaip, vis dėlto vien jau tokia prasminga ir konkrečiai įgyvendinama iniciatyva verta nuoširdžiausių sveikinimų ir ovacijų, kokios nugriaudėjo po šilto plokštelės sutikimo koncerto Vilniuje.

ATKELTA IŠ 2 PSL.

ir, žinoma, mielai grojame jų muziką. Labai smagu dirbti su jaunaisiais kompozitoriais.

Esi juokavęs, kad pirmasis kvarteto darbas su elektronika kadaise buvo Vingio parke, kai dalyvavote Andriaus Mamontovo koncerte. Tuomet, sakei, elektronika jus „pritrenkė“ dideliu garsu. Koks dabar yra jūsų santykis su elektronine muzika, naujausiomis technologijomis? Ar dalyvaujate tokiuose projektuose?

Taip, klausytis tokio koncerto ir pačiam būti scenoje – du skirtingi dalykai, juolab klasikinis kvartetas ir gyva elektronika (ne roko, o akademinės muzikos prasme) tuo metu dar buvo visiškai naujovė. Beje, visą gyvenimą slapčia svajojau groti dar ir roko grupėje, nors „(ba)roko“

grupėje jau penkerius metus groju viola da gamba.

Šiandien daugelio kūrinių be elektronikos neįmanoma įsivaizduoti, nors vystosi ir natūralių instrumentų atlikimo technologijos. Kita vertus, projektai su elektronika organizaciniu ir techniniu požiūriu dažnai būna labai sudėtingi (nors tai – dar viena nuostabi patirtis). Prisimenu, kai beveik prieš 10 metų pirmą kartą atlikome Steve'o Reicho „Different Trains“. Ten reikia groti gyvai „ant“ jau įrašytų 3 styginių kvartetų (kūrinys keturiems kvartetams, bet gyvai griežia vienas, kiti skamba fonogramoje). Tuos tris įrašė žymusis „Kronos“ kvartetas... Tai sunkiai apsakoma patirtis, kur privalai nugalėti savo ego – fonograma tavęs „neklauso“, į tavę nereaguoja, kokybės požiūriu tu konkuruoji su visiškai švairiu įrašu, kuriame išvalyti visi netikslumai, bet tavo gyvas atlikimas turi skambėti taip pat, antraip

girdėti skirtumas... Kitas iššūkis buvo Johno Adamso „John's Book of Alleged Dances“, kur fonogramoje įrašytas sudėtingas ritminis akompanimentas (įvairūs egzotiški instrumentai), su kuriuo turėjome „bendradarbiauti“. Partijos – ypač sudėtingos, bet negali groti truputį lėčiau ar patogiau. Jei nori tokį kūrinių pristatyti publikai – tenka išmokti. Visa tai – atsakomybės ir pareigos pamokos, motyvuojantys dalykai, ambicijos, kurios leidžia scenoje pateikti patį geriausią rezultatą. Tenka groti ir su tikrais elektroniniais smuikais, altu ir violončele. LMTA Muzikos inovacijų studijų centro darbuotojų dėka tokie instrumentai (nors ir ne pačios aukščiausios kokybės) jau Lietuvoje yra.

Kvarteto 20-mečio koncerte atliksite taip pat ne klasikinę kvarteto muziką. Čia skambės ir George'o Crumbo „elektrinis styginių kvartetas“, ir Steve'o

Reicho kūrinys su fonograma ir videoprojekcijomis, ir intriguojantis kinų autorius Tan Dunas. Kodėl ansamblis pasirinko tokią programą ir kokiomis įdomybėmis nustebinsite „Chordos“ gerbėjus?

Tokia programa labiausiai atspindi kvarteto repertuarą. Šiuose kūriniuose rasime ir įvairiausios avangardinės atlikimo technikos styginiais, elektroniką ir minimalistinę muziką, kuri dažnai remiasi džazo ar roko muzikos principais. Crumbas apskritai yra iššūkis kvartetui, nes grosime ne tik savo instrumentais pačiais neįprasčiausiais būdais, bet papildomai naudosime ir įvairiausių įrangą – japoniškus gongus, 21 krištolinę taurę, įvairias stiklines lazdeles, metalinius antpirščius ir stiklinius žiedus. Tai tikra šiuolaikinės muzikos technologijų enciklopedija. Dunas savo kvartete panaudojo Pekino operai būdingas atlikimo technikas, dramaturgiją,

pabandė tai suderinti su vakarietišku atonalumu, be to, įtraukė ir aktorinius vokalizavimo principus instrumentuotėje.

Na, o Reichas Lietuvoje yra kultinis kompozitorius. Jo „Different Trains“ – minimalistinės muzikos šedevras, kurio turinys ir pateikimas vienodai patinka ir šiuolaikinės muzikos žinovams, ir tiems, kuriems ši muzika yra naujiena. „Chordos“ turi specialiai šiam kūriniui sukurtą unikalų videofilimą, kuriame nufilmuoti „Different Trains“ anotacijoje minimo laikotarpio traukiniai. Šis video-filmas yra kvarteto nuosavybė, tad jį galima išvysti tik kvarteto „Chordos“ koncerte.

Dėkoju už pokalbį ir kviečiu į „Chordos“ 20-mečio koncertą, kuris vyks lapkričio 25 d., šeštadienį, 18 val. Vilniaus rotušėje.

KALBINO IR PARENGĖ
LAIMUTĖ LIGEIKAITĖ

Jaunieji ir brandūs pakeleiviai

Tęsiasi Penktasis Vilniaus fortepijono festivalis „Pakeleiviai“. Koncertų įspūdžiai

ALDONA ELEONORA RADVILAITĖ

Dvigubame jaunųjų talentų rečitalyje (lapkričio 14 d. Lietuvos nacionalinėje filharmonijoje) pasitvirtino įžvalga, jog kad ir kur gabūs jaunuoliai bebrandintų muzikos atlikimo meną, kur bevyktų studijos ar tobulinimasis įvairiose pasaulio šalyse, galutinį rezultatą nulemia gimtosios šalies mentalitetas, tradicijos, įvairūs specifiniai veiksniai, net kalbos ypatybės. Tą vakarą savo požiūrį į atliekamus kūrinius pateikė daugelio įvairių tarptautinių konkursų laureatai – 2003 m. Klivlando konkurso nugalėtojas japonas Kotaro Fukuma ir 2016 m. UNISA konkurso Pretorijoje nugalėtojas bei 2017 m. A. Rubinšteino konkurso Tel Avive antros premijos laureatas rumunas Danielas Ciobanu. Kuo panašūs šie jaunuoliai? Abu – virtuožai, abu – trapios išvaizdos. Programos pasirinkimas bei kūrinių traktuotės – visiškai skirtingos.

K. Fukuma paskambino Ludwigo van Beethoveno Sonata Nr. 17 d-moll, op. 31, Nr. 2, dėl kurios pavadinimo „Audra“, manoma, kompozitorius neprieštaravo. Po to išgirdome Ferenco Liszto pjesę „Obermano slėnis“ iš ciklo „Klajonių metai. Pirmieji metai: Šveicarija“ bei Aleksandro Skriabino Penktąją sonatą, op. 53. Beje, Tokijuje gimęs pianistas dabar gyvena Berlyne, studijavo Paryžiuje, Berlyne, tarptautinėje pianistų akademijoje Italijoje, žymių pasaulio pedagogų meistriskumo kursuose. Beethoveno sonatos ir Liszto pjesės traktuotėse vyravo asmenybės abejonių, tylios kančios, apmąstymų apie gyvenimo tėkmę nuotaikos. Prieš akis nejučia iškilo neseniai Taikomosios dailės ir dizaino muziejuje matytas japonų kaligrafijos ir dailės parodos atidarymo vaizdas. Net keli dailininkai, sustoję prie ilgo stalo, tuo pačiu metu demonstravo savo paveikslų gimimo meną. Nuo ilgo popieriaus rulono paėmę po pa ilgą balkšvą lakštą, švelniais, skubriais judesiais tapė pilkų ar juodų linijų kontūrus, o kai kurios moterys prie medžių šakų pridėdavo rausvos spalvos „uogelių“. Panašiai buvo galima įsivaizduoti K. Fukumos tyliuose epizoduose tarsi dramblio kaulo spalva piešiamas lanksčias frazes, kartais paspalvinamas šviesiai rausvu atspalviu, o pakilios nuotaikos momentai staiga suskambėdavo beveik egzaltuotai garsiai, ryškiai. Čia garsas buvo šaižokas, kietokas, bet lengvas. Pianistas kruopščiai vykdė visus kompozitorių kūrinių atlikimo nurodymus, tačiau jų įprasminimas buvo netikėtas.

Analogiškai buvo traktuota ir Skriabino sonata, kurios tyliuosius

Dina Ivanova

D. MATVEJEVO NUOTR.

epizodus K. Fukuma „tapė“ visai blankiais atspalviais, tarsi su vualiu, labai ramiai, statiškai. Ryžto ir polėkio muzikoje visi aštrūs, greitai akordų pasažai ir kiti balsai susipindavo į bendrą masę, kurioje sunku buvo išgirsti svarbiausias melodines linijas, temas ar harmonijas. Atrodė, jog užklupo garsų kruša. Sunku buvo atpažinti Skriabinui būdingus sąskambius ar suprasti pačios muzikos prasmę.

Bisui pianistas taip pat neįprastai paskambino Roberto Schumanno–Liszto „Dedikaciją“ („Widmung“). Matyt, tolimas atlikėjo dvasiai romantinis kūrinys atrodė kažkoks „keturkampis“, klampokas, nesijautė vokalinės šios muzikos kilmės.

Vis dėlto buvo įdomu susipažinti su savitomis jaunojo pianisto traktuotėmis, sukėlusiomis netgi diskusijų tarp muzikos profesionalų. Taikli buvo profesorės Liucijos Drąsutienės mintis, jog tai – neabejotinai talentingas žmogus, bet jo rytietišškai mąstysenai dar nesuprantama europietiška muzika. Būtų įdomu išgirsti šio pianisto atliekamas savo šalies menininkų kūrinių traktuotes.

Tapybiškai skambėjo ir rumunų kilmės Danielo Ciobanu atliekami kūriniai. Mokytiis skambinti fortepijonu jis pradėjo tik devynerių, mokėsi V. Braunero aukštojoje muzikos mokykloje, prestižinėje S. Melville'o kolegijoje Edinburge, Škotijos karališkojoje konservatorijoje. Nuo pirmųjų Maurice'o Ravelio „Valtelės vandenynė“ (iš ciklo „Atspindžiai“) garsų išniro asociacijos su prancūzų impresionistų paveikslais. Spalvingai, šiltai žerintys pasažai kūrė malonią nuotaiką, žavėjo kokybe. Maksimaliai susikaupęs, net kiek sukumpęs ir pakėlęs pečius, D. Ciobanu ryškiai ir įtemptai „tapė“ charakteringus Modesto Musorgskio siuitos „Parodos paveikslėliai“ (kūrinio, inspiruoto 1874 m. Sankt Peterburge įvykusios pomirtinės rusų dailininko Viktoro Hartmano darbų parodos) vaizdus. Paprastai, orkestrams atliekant puikią šio kūrinio Ravelio

instrumentuotę, dešimt charakterinių pjesių sujungiamos vientisu judėjimu. Pianistas po kiekvienos sustodavo, padarydavo ryškia pauzę, tarsi leisdamas įvertinti matytus ir maksimaliomis pastangomis muzikos garsais perteiktus paveikslus.

Visiškai kitaip savo asmens savybes D. Ciobanu atskleidė pasažes, jog bisui paskambins šiek tiek džiaz. Atsipalaidavęs smagiai pažėrė virtuosinių pasažų, standžių ritmų kaskadų, dar labiau sužavėdamas klausytojus. Koncerto pabaigai abu talentingi pianistai sėdo prie fortepijono ir beveik pokštaudami meistriškai ir linksmi paskambino populiarią Sergejaus Rachmaninovo Polkutę (pirmą partiją atliko D. Ciobanu).

Lapkričio 16 d. filharmonijoje publiką malonino Liszto muzikos garsai. Koncerte, pavadintame „Liszto harmonijos“, vėlgi skambino jaunieji tarptautinių konkursų nugalėtojai iš skirtingų pasaulio šalių, nepanašūs to paties kompozitoriaus kūrinių traktuotėmis. Abu atlikėjai tik prieš mėnesį tapo tarptautinio Utrechto F. Liszto pianistų konkurso nugalėtojais. Tai Maskvos P. Čaikovskio konservatorijos studentė Dina Ivanova (III vieta ir Publiki prizas) bei Purcello muzikos mokyklos Londone, Curtis muzikos instituto Filadelfijoje ir Karališkojo muzikos koledžo Londone absolventas Alexanderis Ullmanas (I vieta).

Sudėtingais Liszto kūriniais koncertą pradėjo D. Ivanova. Ji atliko šešis „Didžiuosius etiudus pagal Paganini“ ir „Mirties šokį“. Vos šiai žaviai merginai prisilietus prie fortepijono klavišų, salės erdvę užliejo romantiškai šilti ir labai kokybiški garsai. Atrodė, jog be fizinių pastangų, patogiai, laisvomis rankomis šiuos sudėtingus etiudus pianistė traktuoja tarsi kaip Paganini smuiko pasažus, virtuosinę techniką – trapiai, kartais visiškai nenaudodama dešinio pedalo, stilingai, preciziškai tiksliai. Tik

„audringuose“ etiuduose vyravo Liszto pradas – kone vulkaninė interpretacija. Tobula gilią šaknis turinčios rusiškosios fortepijono mokyklos atstovė patvirtino šios mokyklos privalumus: siekiamybę aukščiausio meistriskumo ir grožio garsais kuo tiksliau atskleisti kompozitoriaus sumanymus. Kilo mintis, jog ši tikru pirmąpradžių talentu apdovanota pianistė turi nuostabų pedagogą (studijuoja pas prof. Aleksandrą Mndojančą), kuris subtiliai formuoja jos atlikimo stilių.

„Mirties šokiu“ D. Ivanova dar plačiau atskleidė savo gebėjimų unikalumą. Dėl ypatingai sudėtingos (virtuozinė bei turinio perteikimo prasme) muzikinės medžiagos kūrinys, grįstas viduramžių sekvencijos „Dies irae“ melodija su keliolika dramatiškų variacijų, ypač retai atliekamas. Pianistė neįtikėtinai ryškiai, įtaigiai, virtuosiniu požiūriu tobulai perteikė visą šio nuožmaus „mirties šokio“ įvaizdį.

Alexanderis Ullmanas savo pasirinktą Liszto kūrinių traktuotėmis patvirtino nuomonę apie asmenybės dvasinių ir fizinių savybių svarbą, pedagogų diegiamus profesinius pagrindus. Pianistas atliko Etiudą Nr. 11 „Vakaro harmonijos“ iš ciklo „Transcendentinio atlikimo etiudai“, du noktiurnus „Sapne“ ir „Be miego! Klausimas ir atsakymas“, pjeses „Pilki debesys“, „Bagatelė be tonacijos“, „Dievo palaiminimas vienvėžėje“ iš ciklo „Poetinės ir religinės harmonijos“ ir vienintelį virtuosinį kūrinių – „Vengriškąją rapsodiją“ Nr. 10. Susidarė įspūdis, kad buvo pakeistas fortepijonas. Dvasinės brandos, filosofinių apmąstymų ar tinkamo emocinio nusiteikimo reikalaujantys lėtos tėkmės kūriniai skambėjo aštrokai, vienspalviu skaidriu garsu, statiškai. Galbūt jaunam žmogui nelengva įsiskverbti į paslaptinę subtilybių pasaulį? Įvairovės įnešė „Bagatelėje be tonacijos“ guviai traktuoti epizodai bei kai kuriose pjesėse lengvai, tyliai aukštame registre „pračiurlenę“ greitai, švelnūs pasažai. *Forte* buvo kietas, aštrus. Panašiai traktuota ir „Vengriškoji rapsodija“, kurioje vyravo virtuosinis pradas.

Publika vis dėlto buvo sužavėta. Ir, kaip jau tapo įprasta šiame festivalyje, koncerto pabaigoje į sceną įžengė abu atlikėjai. Jie niūrokai keturiomis rankomis paskambino Beethoveno Simfonijos Nr. 7 lėtąją dalį (pirmąją partiją atliko A. Ullmanas). Pasipylė puokštės gėlių.

Lapkričio 18-ąją koncerte „Fortepijono ir batutos maestro“ Wolfgango Amadeus Mozarto kūrinius atliko pianistas, dirigentas, pedagogas, tarptautinių pianistų konkursų vertinimo komisijų pirmininkas ar

žiuri narys Andrea Bonatta iš Italijos. Kaip pianistas, jis yra įrašęs visus Johanneso Brahms'o kūrinius fortepijonui, taip pat Liszto ir Franzo Schuberto kompaktines plokšteles. Maestro neretai groja duetu su pianistais Pauliu Badura-Skoda ir Valentinu Gheorghiu, smuikininkais Domenico Nordio ir Sergejumi Krylovu. Kaip pedagogas, A. Bonatta veda meistriskumo kursus Tokijuje, Šanchajuje, Pekine, Utrechte, Seule, Hanoveryje, Kelne, Maskvoje, Vienoje ir kt.

Koncerte Vilniuje maestro, atsėdęs nugara į publiką prie fortepijono su nuimtu dangčiu, skambino ir dirigavo Lietuvos kameriniam orkestrui (meno vadovas Sergejus Krylovas). Pirmiausiai išgirdome Mozarto Koncertą fortepijonui ir orkestrui Nr. 9 Es-dur (KV 271, „Jenamy“), skirtą talentingai prancūzų pianistei, draugo dukrai Victoire Jenamy. Šis ankstyvojo kūrybos periodo opusas nėra toks populiarius, kaip daugelis kitų Mozarto koncertų, kuriuos pianistai renkasi dėl įsimenamų ryškių temų, kontrastingo charakterio dalių. A. Bonattos traktuotoje solisto partijos subtilioje muzikoje, solo atkarpose ar kadencijose ryškiai jautėsi menininko branda, sceninė patirtis, lanksčiai ir subtiliai pateikiamos lyg „prigesintai“ skambančios frazės. Vis dėlto tais atvejais, kai solistai diriguoja orkestrui, susidaro įspūdis, kad šiek tiek blaškomas ir klausytojų, ir paties atlikėjo dėmesys, dėl ko kartais nesutampa solisto ir orkestro atliekamų arba orkestro *tutti* epizodų pradžios ar pabaigos. Be to, ir dinamiškai įtemptuose solisto pasažuose trūko tos pašėlusios jėgos, kuri pasireiškė garsiai ir sodriai įsiveržus temperamentingam orkestrui.

Antroje koncerto dalyje nuskambėjo savotiškai interpretuojama Mozarto Simfonija Nr. 38 D-dur (KV 504, „Prahos“). Kontrastų principu pasirinkta atlikimo stilistika kiek vargino. Temperamentingai skatinamas greitai, garsiai, sodriai griežti, orkestras skambėjo statiškai, nes jautėsi kiekvieno takto ribos, vyravo akcentuota artikuliacija. Negana to, ilgos trukmės epizodai ar tylios muzikos pertraukiamos frazės buvo atliekamos visiškai vienodu intensyvumu, be vidinio judėjimo ar vedimo į priekį. Kartais kulminacijose pasigirdavo netiksliai intonuotos ir per grubios kai kurių pučiamųjų natos.

Publikai netrūko entuziazmo paprašyti bisų. Staiga visai kitaip, plačiais rankų mostais maestro inspiruojamas orkestras ėmė griežti lanksčiai, melodingai, o Mozarto Menuetas C-dur suspindo stilingai ir šviesiai. Nuostabi permaina, puius traktuotės pasirinkimas.

Sprendimus padiktavo kontekstai

Prieš „Dumblo“ premjerą kalbamės su režisieriais Goda Palekaite ir Aaronu Kahnu

Lapkričio 25 ir 26 d. Šiauliuose įvyks spektaklio pagal kubiečių kilmės amerikiečių autorės Marios Irene Fornes pjesę „Dumblas“ premjera. Apie netradicinius sprendimus ir įvietinto spektaklio kūrimo ypatumus kalbamės su režisieriais Goda Palekaite ir Aaronu Kahnu (JAV).

Godą Palekaitę žinome kaip scenografę ir kostiumų dailininkę, kurios darbai ne kartą nominuoti „Auksiniam scenos kryžiui“. Aarono Kahno vardas Lietuvos teatro bendruomenei mažai žinomas. Tad pirmiausia prašau režisierių papasakoti apie save.

Aaron Kahn: Esu žydų, lietuvių bei amerikiečių kilmės teatro menininkas iš Čikagos. Mano protėviai – litvakai, kilę iš Salantų. Gimiau 1975 metais, septynerius metus gyvenau Paryžiuje. Čia, „École Internationale de Théâtre Jacques Lecoq“, studijavau judesio analizę, pantomimą, kaukių teatrą, akrobatiką ir improvizaciją, dalyvavau Peterio Brooko, teatro „Complicité“ bei Jerzy Grotowskio kolegų rengtuose seminaruose. Teatro režisūros ir tarpautinių mokslų bakalauro laipsnį įgijau Marlboro koledže Vermonte (JAV). Nuo 2016 m. birželio gyvenu ir dirbu Vilniuje. 2017 m. vasarį su Goda įkūrėme ne pelno organizaciją „Rather Than Happiness“, su kuria vykdome keletą projektų.

Goda, kodėl Jūs, puiki scenografė, nusprendėte imtis režisūros?

Goda Palekaitė: Šiuolaikiniame teatre tarpdiscipliniškumas yra savaime suprantamas. Iki šiol drąsiai nerdavau į man naują sritį, tačiau nuo praeities pasiekimų ir planų bandydavau atsiriboti. Neseniai pajutau, kad skirtingos, bet man vienodai svarbios kūrybos vizijos neprivalo rungtis naikindamos viena kitą. Bandymas skirstyti profesijas į „mano“ ir „ne mano“ atrodo atgyvenęs. Imtis „Dumblo“ režisūros nebuvome iš anksto suplanavę, veikiau tai mūsų ir naujų Šiaulių dramos teatro vadovų bendradarbiavimo pasekmė. Norėčiau akcentuoti visos kūrybinės grupės darbą. Kurdami „Dumblą“ buvome svarbūs visi: mes su Aaronu kaip režisieriai, gyvai spektaklį įgarsinantis Gintautas Gascevičius, šviesų dailininkas Julius Kuršys ir trys puikūs Šiaulių dramos teatro aktoriai – Monika Šaltytė, Aidas Matutis ir Antanas Venckus.

Aaronai, koks teatras jums imponuoja, kas labiausiai paveikė jūsų teatrinį mąstymą?

A. K.: Šiandien mane domina teatras, naujai permąstantis

aktoriaus ir erdvės santykį, teatras, atsižvelgiantis į sociopolitinį kontekstą. Manau, tai bus akivaizdu ir mūsų šalyje „Dumblo“ adaptacijoje. Šiame pastatyme keliame klausimą, kur yra ta plonytė linija, skirianti teatrą nuo to, kas jau nebėra teatras. Ne vienus metus tyrinėjau ryšį tarp aktoriaus ir žiūrovo, mane domina ši abipusė dialektika ir darbai, kuriuose ieškoma novatoriškų būdų to siekti. O praeityje mane labai įkvėpė Simonas McBurney ir jo trupė „Complicité“. Man įdomus ir interaktyvusis teatras, ypač jei tai atliekama taip gerai, kaip tai daro trupės „Living Structures“, „Shunt“ bei „Punchdrunk“. Vis svarbesni man darosi ir atvirai politiški darbai, tokie kaip Lauros Poitras, Tarynos Simon, Adamo Curtis, Bertolto Brechto, Heinerio Muellerio, Katie Mitchel ar Timo Etchellso.

Kaip pjesė „Dumblas“ pateko į jūsų akiratį? Kuo ji jums asmeniškai įdomi?

A. K.: Nors Marios Irene Fornes pjesė „Dumblas“ parašyta 1983 m., jos turinys nė kiek nepaseno. „Dumblas“ tarsi įkūnija paprastą, bet labai taiklų Lope de Vegos teatro apibrėžimą, skelbiantį, kad „teatras – tai vienas ar keli aikštelėje aistringai konfliktuojantys žmonės“. Ši pjesė užduoda ir kitą klausimą, kurį Davidas Mametas vadina „esminiu dramatiniu klausimu“ – kaip gyventi pasaulyje, kuriame esi pasmerktas mirčiai? „Dumblo“ mikrokosmosas šiandien tarsi atspindi visą mūsų planetos makrokosmosą.

Jūsų sprendimas statyti spektaklį dviese – gana reta praktika Lietuvoje. Kaip vyksta toks bendras režisūrinis darbas?

G. P.: Prisipažinsiu, kartais labai sunkiai, o kartais – stebėtinai lengvai. Mums su Aaronu bendradarbiavimas nėra naujiena. Esam jau nemažai nuveikę kartu ir gerai žinom tarpusavio santykių dinamiką bei konfliktų priežastis, kaip ir vienas kito privalumus. Aaronas daugiau dirba su judesiu, balsu – jis dirba kaip aktorius su aktoriais ir kaip režisierius mąsto labai konkrečiai, o aš stengiuosi sustyguoti visumą: erdvės, garso, vaizdo, teksto, kūnų, emocijų, idėjų sąskambius.

A. K.: Režisuoti su kitu yra daug sunkiau nei vienam. Įdomu, kad įtampa tarp skirtingų lyčių sudaro ir spektaklio veikėjų santykių pagrindą. Mes su Goda puikiai papildome vienas kitą, nors visą laiką esame priversti derinti savo kūrybos trajektorijas. Režisuodamas vienas niekada nesusidurtum su tokiu poreikiu, o ši priverstinė idėjų artikuliacija, manau, tikrai vertinga.

Spektaklis bus bendra „Rather Than Happiness“ ir Šiaulių dramos teatro koprodukcija. Kodėl taip nusprendėte?

G. P.: Taip, pilnos koprodukcijos, t.y. ne tik „suneštinių“ finansų, bet ir bendro spektaklio prodiusavimo pavyzdžių, Lietuvoje dar labai mažai. „Rather Than Happiness“ yra jauna meninių iniciatyvų agentūra. Iki šiol mūsų projektai buvo gerokai mažesni. „Dumblas“ – pirmas didelės apimties „Rather Than Happiness“ darbas, kurį man, kaip organizacijos vadovei, būtų sunku suvaldyti be rimtos institucijos pagalbos. Esu labai dėkinga Šiaulių dramos teatro vadovams Aurimui Žviniui ir Pauliui Ignatavičiui už pasitikėjimą, o visam personalui – už sėkmingą darbą jiems neįprastomis sąlygomis (spektaklis bus rodomas ne teatre, o tam visiškai nepritaikytoje erdvėje – apleistos mokyklos salėje). Didžiausiu teatro indėliu įvardyčiau trijų puikių aktorių talentą ir energiją, su kuria jie dirba kiekvienoje repeticijoje. Aidas Matutis, Monika Šaltytė ir Antanas Venckus yra labai atviri, kūrybiški ir eksperimentuoti nevengiantys menininkai, nesunkiai įvaldę neįprastą erdvę ir kontekstą. Labai džiaugiuosi „Dumblo“ aktoriais ir negaliu sulaukti žiūrovų reakcijos. **A. K.:** Sakoma, kad 80 procentų režisieriaus sėkmės lemia aktoriai. Šiaulių dramos teatro aktoriai noriai priima mūsų siūlomą repeticijų stilių. Repeticijose išties puikiai bendradarbiaujame, visi nuoširdžiai mėgaujamės kūrybiniu procesu.

„Dumblas“ repetuojamas ir bus rodomas apleistos, jau keletą metų neveikiančios mokyklos salėje. Kaip ši specifinė erdvė paveikė patį spektaklį ir scenografinius sprendimus?

G. P.: Tai įvietinto (angl. *site specific*) teatro pavyzdys. Šis terminas reiškia, kad vieta ir erdvė ne tik veikia, bet ir diktuoja esminius sprendimus. Ne tik scenografinius, bet ir veiksminius, garsinius, teminius akcentus. Apleista mokykla spektaklio erdve tapo visai neplanuotai – dėl susiklosčiusių aplinkybių, o vėliau virto svarbiausiu „Dumblo“ elementu. Panašiai atsitiko ir su garsiniu sprendimu. Iš anksto žinojome, kad mums reikės gyvo triukšmo kompozicijos, kurią dabar puikiai atlieka šiaurietis būgnininkas Gintautas Gascevičius. Tačiau netikėta, kad visi jo naudojami muzikos instrumentai buvo rasti čia, mokykloje. Šis spektaklis – tai vienas iš tų retų atvejų, kai kontekstas pasiūlo daug geresnį sprendimą, nei patys būtume sugalvoję.

A. K.: Vien jau aplinkybė, kad feministinė pjesė apie neturtingų

veikėjų neraštingumą ir išsilavinimo problemas statoma apleistoje sovietinių laikų mokykloje, siūlo įdomias interpretacijas. Taip atsirado ir iš anksto neplanuota, bet natūraliai prigijusi improvizuota ekskursija po mokyklą prieš spektaklį. Tikiu, kad „Dumblas“ bus vienas iš daugelio sėkmingų pavyzdžių, kai

S. JANKAUSKO NUOTR.

pasirinkta vieta prasmingai veikia patį spektaklį ir jo percepciją.

Aaronai, „Dumblą“ esate statę ir anksčiau. Kuo šis spektaklis bus ypatingas, kitoks?

A. K.: Šiame „Dumblo“ pastatyme galbūt labiausiai imponuoja tai, jog žiūrovai sėdi taip arti. Taip sukuriamas tiesioginis ryšys tarp žiūrovo ir paties vyksmo. Spektaklio įvietinimas ir viso veiksmo apgautimas gyvai atliekama šiuolaikine eksperimentine *noise* (triukšmo) stiliaus muzika intriguoja ne mažiau. Ginto kuriamas garso menas, naudojant tikrus objektus, yra tarsi viso spektaklio kvėpavimo sistema. Pasiūlėme jam „sugroti scenografiją“ ir jis tai padarė aukščiau lygiu – garsinėmis vibracijomis sukūrė neįtikėtiną spektaklio skambėjimą, gal tiksliau, „kvėpavimą“, kokio dar nesu nei matęs, nei girdėjęs.

Savo idėjos įgyvendinimui ir kartu režisūriniam debiutui pasirinkote Šiaulius. Kaip manote, ar publika pasirengusi „priimti“ tokio formato spektaklį?

G. P.: Nedideli Lietuvos miestai turi neįtikėtiną kultūrinį potencialą. Pokyčiai Šiauliuose akivaizdūs. Nuo to laiko, kai prieš aštuonerius metus pirmą kartą dirbau šiame teatre (su režisieriumi Pauliumi Ignatavičiumi statėme spektaklį „Kova“ pagal Franzo Kafkos tekstus) daug kas pasikeitė. Džiaugiuosi matydama, kad kultūros žmonės įsileidžiami į įdomiausias miesto erdves, teatrui vadovauja jauni energingi žmonės.

Aaronai, jau kurį laiką gyvenate Lietuvoje ir turėjote galimybę susipažinti su mūsų šalies teatro gyvenimu. Kaip vertinate Lietuvos teatrą pasauliniame kontekste?

A. K.: Lietuvos teatras yra labai aukšto lygio. Daug kas, ką čia mačiau, man paliko gerą įspūdį.

S. JANKAUSKO NUOTR.

Darbas su, mano akimis žiūrint, rusiškos tradicijos repertuariniu modeliu man atrodo neįprastai ir yra visiškai nauja patirtis. Mano nuomone, aktorių situacija Lietuvoje yra pavydėtina: tai, kad jie gali gyventi iš atlyginimo už nekomercinę veiklą, amerikiečių menininkui atrodytų didelė prabanga. Taip pat man pasirodė, kad Lietuvos žiūrovai toleruoja ilgas tragedijas bei sudėtingas klasikos interpretacijas, netgi jų pageidauja, stebina, kad teatro lankytojai neretai prieš spektaklį jau būna perskaitę pjesę.

Kokią žinutę „Dumblas“ siunčia žiūrovui? Kas jums šio projekto atveju būtų režisūrinė sėkmė?

A. K.: Aktoriai, vaidinantys spektaklyje, labai nustebino sužinoję, kad 32 milijonai amerikiečių yra neraštingi, kaip ir „Dumblo“ veikėjai. Panašu, kad daugelis lietuvių mano, jog skurdas, benamių klausimai ir kitos socialinės negandos (priklausomybės, sveikatos apsaugos ar išgyvenimo problemos) Amerikoje neegzistuoja. Sunku patikėti, bet ši pjesė nėra nutolusi nuo amerikietiškos realybės – atokesnėse Amerikos vietovėse tokių „Dumblo“ veikėjų yra labai daug.

G. P.: Nors darbo sąlygos nelengvos, kūrybinė aplinka labai palanki. Tikiuosi, kad šis spektaklis ne tik pasieks pavienį žiūrovą, bet ir padrąsins miestą, užuot kompleksavus ir ignoravus praeities „monumentus“, pradėti su jais „dirbti“. Juk Šiauliai – Lietuvos Detroitas!

PARENGĖ NOMEDA ŠATKAUSKIENĖ

Baletas su amerikietišku gaivalu

ATKELTA IŠ 1 PSL.

šiandien virto įdomiu meniniu reiškiniu, žinomu daugelyje šalių. Šiomet aštuoniasdešimt trejų metų slenkstį perkopęs menininkas pats užaugo Harlemo gatvėse, valė batų, nešiojo laikraščius ir dalyvavo gatvės gaujų muštynėse, bet sugebėjo ištrūkti iš savo aplinkos ir tapo Niujorko miesto baletu pagrindiniu solistu – būtent jam choreografas George’as Balanchine’as sukūrė duetą baletu „Agonas“ (1957).

Kartu su mokytoju Karelu Shooku (1920–1985) Mitchello Harleme įkurta baletu studija išsivystė į populiarių klasikinio šokio judėjimą, suteikusi progą šios bendruomenės jaunimui mokytis ir tapti šokio profesionalais, o klasikinį šokį paskatino peržiūrėti ilgus metus vyravusius stereotipus: kas šiame mene leistina ir kas ne.

Harlemo šokio teatro meno vadovė nuo 2011 m. Virginia Johnson – viena iš teatro kūrėjų ir pirmųjų pagrindinių šokėjų. Jos vadovaujama trupė Vilniuje pristatė dvi skirtingas programas, suteikusias progą susipažinti su kelių nepaprastai įvairios amerikietiškos kultūros choreografų kūryba.

Pirmąją – „Harlemo spalvų baletas“ – pradėjo vienas naujausių trupės kūrinių. „Brahmso variacijos“ prieš metus pastatė Robertas Garlandas, reziduojantis Harlemo šokio teatro choreografas. Baigęs Juliardo mokyklą Niujorke, kur susipažino su Antony Tudoro, Paulo Tayloro, José Limóno ir kitų žinomų Amerikos choreografų kūriniais, jis pradėjo dirbti Harlemo šokio teatre, netrukus tapo pagrindiniu šokėju, vėliau – Harlemo šokio teatro mokyklos vadovu. Abstrakčiosios neoklasikinės choreografijos tradicijos Lietuvoje beveik nebeliko, todėl buvo įdomu matyti Garlando sukurtą nepretenzingą, sklandų, išradingai ir muzikaliai dėliojamą klasikinių judesių pasiansą.

Toliau ėjo choreografo Darrello Grando Moultrie pernai pastatyta „Pusiausvyra (Brolija)“. Harleme užaugęs choreografas taip pat baigė

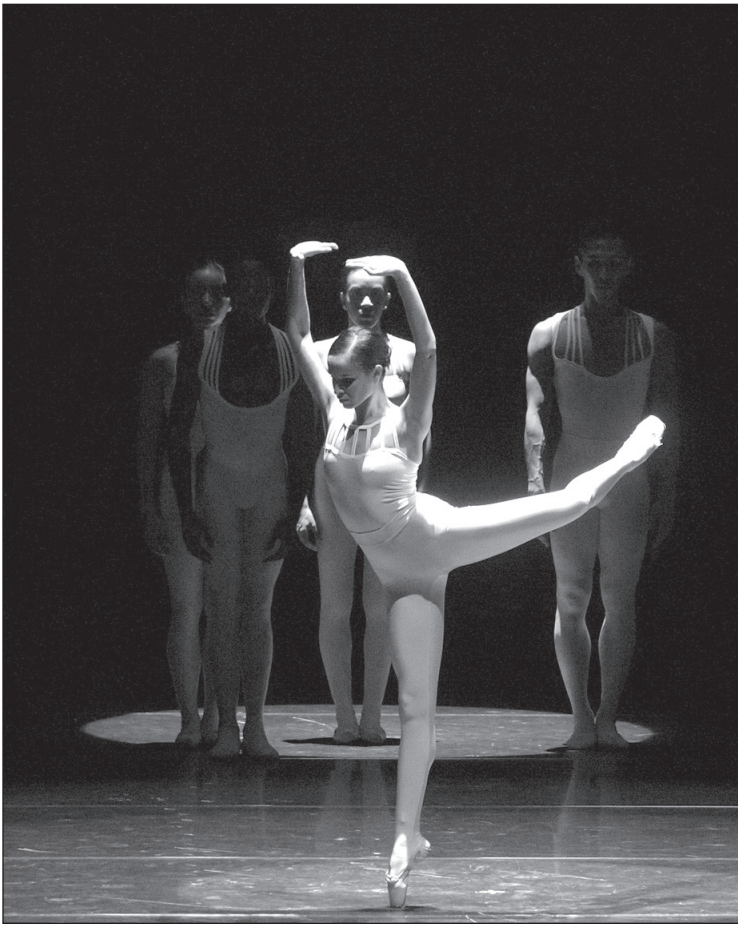
Juilliardo mokyklą ir dirba teatro, baletu, šiuolaikinio šokio srityse, kuria choreografiją populiariosios muzikos žvaigždžių pasirodymams. Gal todėl charakterinis trijų vyrų solistų šokis labiau įsiminė azartiška atlikėjų energetika nei judesių kompozicijomis ar deriniais.

Pernai buvo sukurta ir šokio novelė „Pokyčiai“. Jos autorė Dianne McIntyre (g. 1946) – šokėja, choreografė ir pedagogė. Ji mokėsi baletu ir moderniojo šokio, bet vėliau pasirinko lingvistikos studijas Ohajo universitete. Vis dėlto aistra šokiui nugalėjo, choreografinius bandymus ji pradėjo derinti su džiaz kultūros tyrimais ir 1972-aisiais Harleme įkūrė modernaus šokio studiją „Judantys garsai“. McIntyre „Pokyčiai“ – tai moterų trio, pagarbos ženklas juodoms, rudoms ir rusvoms, pasak Duke’o Ellingtono

dainos, moterims, išdrįsusiomis keistis ir keisti jas supantį pasaulį; tai ne tik choreografinis, bet ir režisūrinis kūrinys, čia nemažą vietą užima kostiumų transformacijos ir apšvietimas, tačiau jo plastinė forma taip pat daugiausia remiasi atlikėjų artistišku.

Pats naujausias svečių darbas – Darrello Grando Moultrie „Harlemas mano mintyse“, jo premjera įvyko rugsėjo 29 d.; kūrinyje apstu garsinių, vaizdinių ir plastinių Harlemo, kaip savitos kultūrinės erdvės, ženklų, pirmiausia – džiaz ritmo, kurie iš muzikos natūraliai persikelia į azartiškai atliekamus choreografinius epizodus.

Būtent šokėjų temperamentas, gaivališka judesio sklaida, o ne choreografų išmonė labiausiai ir įsiminė pasibaigus pirmajai programai. Tačiau šiuos atsargius

M. ALEKSO NUOTR.

„Šokant dangaus prieangyje (Meilės ir praradimo odės)“

įspūdžius pakoregavo antrasis harlemiečių pasiūlytas šokio rinkinys.

Pavadintas „Ritmo perspektyva“, jis supažindino su kiek anksčiau sukurtais darbais. Trečias Darrello Grando Moultrie darbas „Indai“ (2014) pasirodė įdomiausias iš visų rodytų jo darbų: čia šokis yra tiesiog įkūnyta muzika, lengvai ir jautriai sustyguota judesių partitūra, plastiškai supinanti solistų ir visos trupės atliekamus epizodus, turtingus šviesos ir jausmo niuansų. Choreografo sumanymus šokėjai atskleidė maksimaliai, išradingomis ir neformaliomis judesio detalėmis klasikinio šokio formas atverdami belaiikiams, universaliems jausminiams išgyvenimams, nesvarbu, kur jie būtų patiriami – Harleme ar Vilniuje.

Ypač smalsu buvo pamatyti „Čakoną“ – legendinio meksikiečių kilmės JAV choreografo José Limóno (1908–1972) darbą, sukurtą dar 1942-aisiais. Šis monologas judesių taupumu, jausmine koncentracija, išorinių efektų atsisakymu gerokai išsiskyrė iš XX a. 5-ojo dešimtmečio šokio kultūros ir tapo vienu pirmųjų kontempliatyvosios choreografijos pavyzdžių, kur judesys tampa universalu, belaiike ir be lyte choreografinė nata, nesvarbu – vyras ar moteris ją atliktų (Vilniuje „Čakoną“ šoko moteris); didelės reikšmės čia neturi nei kostiumas, nei dekoracijos, nei kiti aksesuarai: akis į akį lieka žmogus ir muzika, Johanno Sebastiano Bacho smuiko garsų įbūtinantis judesys ir žiūrovas.

Daug minčių sukėlė „Šokant dangaus prieangyje (Meilės ir praradimo odės)“ – 1993-aisiais choreografo Ulysesso Dove’o (1947–1996) pagal Arvo Pärto muziką („Cantus in Memory of Benjamin Britten“, 1977) sukurtas, kaip jis pats sakė, „poetiškas paminklas tiems, kuriuos mylėjau“. Dove’as mokėsi baletu ir šiuolaikinio šokio Viskonsino universitete, o 1979-aisiais sukūrė pirmąjį savo darbą „Matau mėnulį... ir mėnulis mato mane“. Šiandien vienu novatoriškiausių

XX a. pabaigos choreografų vadinamas menininkas kūrė Nyderlandų nacionalinio baletu trupe, Amerikos baletu teatrui, Niujorko miesto teatrui. Koncerto programoje pateikiama Dove’o citata nėra vien gražūs anksti nuo AIDS sukeltos ligos mirusio kūrėjo žodžiai – choreografui iš tiesų pavyko sukurti iliustratyvumo, paviršutiniškumo ir deklaratyvumo išvengusį jautrų ir atvirą prisipažinimą meile, draugyste, bičiulyste, kurį kiekvienas iš šešių šokėjų išsako su jaudinančiu nuoširdumu. Jie įtikina, jog prieš dvidešimt ketverius metus išjauštas kūrinys iki šiol išsaugojo būtiną choreografinę kūrybai intelektualinių ir emocinių pastangų balansą ir šiandien kitais kūnais ir kitoje erdvėje geba lygiai taip pat esmingai prabilti apie žmonių dvasinius ryšius išsaugančius dalykus.

Antrąją Harlemo šokio teatro programą baigė dar vienas Roberto Garlando darbas „Sugrįžimas“, sukurta 1999-aisiais, skirtas teatro įkūrimo trisdešimtmečiui. Šiame kūrinyje yra spalvingo humoro, tačiau juo nepiktinaudžiaujama, gyvos, dinamiškos scenos („Spragusių motinėlių“, „Mane užvaldęs jausmas“, „Superblogas“), kuriose gausu ekspresyvos, džiazuojančios plastikos, keičiasi su lyriškomis, jausmingomis scenomis („Mažyti, mažyti, mažyti“, „Paskambink man“) – čia daugiau remiamasi transformuotais klasikinių judesių siluetais, atsirandančiais jautriai įsiklausius į emocingus vokalinius pasąžus.

Vilniuje pasirodžiusioje Harlemo šokio teatro trupėje – ne tik amerikiečiai, bet ir šokėjai iš Brazilijos; jų plastikai būdinga jausminga, impulsyvi judesio sklaida, efektingi plastiniai akcentai, lengvi šuoliai ir greitai sukiniai. Šios savybės retu šuoja kartais taisyklingumo ir precizikos stokojančius klasikinio baletu prigimties judesius, atperka ne visada idealų šokio sinchroniškumą ir padeda sukurti šokio stichiją besimėgaujantių ir judesiais džiazuojančių bendraminčių įvaizdį.

Premjeros

Eimuntas Nekrošius grįžta į savo jaunystės teatrą

Lapkričio 29 ir 30 d. Jaunimo teatras ruošiasi neeilinei premjerai. Į savo jaunystės teatrą po 26-erių metų grįžta režisierius Eimuntas Nekrošius. Jo naujas spektaklis „Cinkas (Zn)“ pagal baltarusių rašytojos, Nobelio premijos laureatės Svetlanos Aleksijevič knygas pasakoja apie tai, kas įvyko prieš tris dešimtmečius. Apie epochą, kuri nugrimzdė į nebūtį, bet kurios padarinius jaučiame ir šiandien. Išvaikščiojęs pasaulinės literatūros viršukalnes, Nekrošius susitelkia į eilinių žmonių likimus. Ir žvelgia į praeitį iš dabarties perspektyvos.

1986-aisiais įvyko Černobylio atominės elektrinės avarija, tapusi didžiausia XX a. antrosios pusės žmonių katastrofa. 1989-ųjų pradžioje sovietų pralaimėjimu baigėsi dešimtmetį trukęs karas Afganistane, nusinešęs dešimtis tūkstančių karių ir šimtus tūkstančių civilių gyvybių. Žlunganti valstybė iš paskutiniųjų slėpė ne tik abiejų tragedijų statistiką, bet ir savo agoniją.

Epochos pabaigą pranašavo cinko karstai, kuriuose iš Afganistano į tėvynę buvo gabenami žuvę kareiviai. Cheminis elementas cinkas, būtinas žmogaus gyvybei palaikyti, per karą tapo gyvybės pabaigos simboliu. Pradžia ir pabaiga tilpo trumpoje cheminėje formulėje – Zn.

2015 m., atsiimdama Nobelio premiją, Svetlana Aleksijevič sakė stovinti ne viena, nes aplink ją – „skirtingi balsai, primenantys skaudžius gimtinės ir visos nebeegzistuojančios Sovietų Sąjungos žmonių išgyvenimus. O Nobelio premija yra dovana tiems, kurie kentėjo ir kurių pasakojimai pagaliau buvo išgirsti.“ Tąkart kalbėdama rašytoja papasakojo kelias istorijas iš savo knygų. Jų siaubas ir skausmas telpa į porą pastraipų... Kiekviena maža istorija – tarsi smėlio smiltis, slenkanti pro pirštus taip, kaip tūkstančių žmonių gyvenimai, kurie išslydo iš rankų visai ne dėl juos gyvenusiųjų kaltės. Atimtos gyvybės, suluošinti kūnai ir jausmai, artimiausių žmonių

netektys. Ir visa tai – Sovietų Sąjungos „utopijos“ padariniai.

Kelerius metus keliavusi po nepaprėpiamą buvusios Sovietų Sąjungos teritoriją, Svetlana Aleksijevič rinko paprastų žmonių pasakojimus ir liudijimus. Iš žmonių pasakojimų gimė ir garsusis autorės ciklas „Utopijos balsai“, kurį sudaro penkios knygos: „Paskutiniai liudytojai“ (1985), „Karo veidas neteriškas“ (1991), „Cinko berniukai“ (1993), „Černobylio malda“ (1999) ir „Laikas iš antrų rankų“ (2014).

Nekrošiaus spektaklio centre – pati Svetlana Aleksijevič. Jos asmenybė ir kelionė per savo laiką. Išgalvota ir tikra tuo pat metu. Nuo vaikystės svajonės iki profesinių aukštumų. Tai – vienišo kūrėjo

kelionė turint vienintelį tikslą – išminuoti žmogų kaip minų lauką. Ir paliudyti ne istorinių faktų, bet jausmų tiesas. Paradoksali kelionė – rašytojos svajonė išsipildė dėl jos aprašytų suluošintų gyvenimų...

Spektaklį „Cinkas“ Jaunimo teatras pristato kartu su teatru „Meno fortas“. Vaidmenis kuria aktoriai Aldona Bendoriūtė, Simonas Dovidauskas, Sergejus Ivanovas, Adomas Juška, Ieva Kaniušaitė, Dalia Morozovaitė, Milda Noreikaitė, Aušra Pukelytė, Vygtantas Vadeiša, Vaidas Vilius. Kompozitorius – Algirdas Martinaitis, scenografijos dailininkas – Marius Nekrošius, kostiumų dailininkė – Nadežda Gultiajeva.

JAUNIMO TEATRO INF.

Miesto tyrimas iš kavos tirščių

Paroda „Miesto studijos“ Lietuvos dailininkų sąjungos „Pamėnkalnio“ galerijoje

LINAS BLIŠKEVIČIUS

Į „Pamėnkalnio“ galeriją nebeinu pro paradines duris, ir ne dėl socialinio nerimo ar šiaip kokio conceptualaus įsitikinimo, o dėl priklausomybės nuo kavos. Kava – neatsiejama miesto bendruomenės ritualo dalis, o su galerija sujungtoje kavinėje belaukdamas gėrimo akies kampu jau žvelgiu į menininkų Adomas Žudys ir Dalios Mikonytės parodą „Miesto studijos“, kuruojamą Laimos Kreivytės.

Iėjus į ekspoziciją šiltais delnais pasitinka vientisumas. Čia dominuoja tektonika, pasireiškianti per spalvų ir motyvų ritmą. Sukurta estetika tinka galerijos interjerui. Ant sienų priklijuotos fotografijos priverčia žvelgti į kiekvieną jų ne atskirai, o kaip į vientisą kūrinį. Brūkšninį kodą primenančios vertikalios įvairaus pločio juostos išdėstytos be akivaizdžios tvarkos. Priėję arčiau išvystame architektūrinį ar skulptūrinį objektą, jungiantį kiekvienos juostos viršų ir apačią. Nuo pat grindų prasidedančios ir kylančios, vietomis chaotiškai pertraukiamos šviesesnių dinamiškų linijų, užsibaigia pastatų apačiomis. Horizontalus pertrūkis – įvairūs namai, bažnyčios, utilitarinės paskirties objektai, skulptūros vaizduojami įvairiais rakursais ir miesto gyventojams lengvai atpažįstami. Stogais vėl prasitęsiančios tiesios linijos kyla iki galerijos lubų. Pastatų koloritas tampa ir juostų spalviniu pagrindu.

Ekspozicija papildoma ekranais ir projekcija. Ekranuose, kaip ir fotografijose, atsikartoja gličo motyvas. Šis visą parodą jungiantis motyvas Lietuvoje naudojamas

nedažnai. Gliču paprastai vadinami vizualiniai trikdžiai sustingusiame ar judančiame vaizde. Gličiai būna įvairūs ir galimi kitose medijose, pavyzdžiui, garso. Šioje parodoje jie pratęsia fotografijos vaizdo elementus ties linijomis, žyminčiomis jų viršų ar apačią, taip jas ištiesdami. Projekcija jungia visą parodos vizualinę raišką, kompiliuojant fotografijose matomus objektus. Vaizdiniai, keičiantys vienas kitą, sukuria vizualinę trikdžių ir architektūros kakofoniją. Vaikščiojimas po parodą pasidaro malonus, santūrus, kiek primenantis Christopherio Nolano filmų švarą ir kompiuterinio žaidimo „Assassin’s Creed“ epizodus (čia labiau jaunimui).

Tačiau kaip kava ir joje esantis kofeinas konfliktuoja su B grupės vitaminais, taip ir parodos turinys konfliktuoja su forma. Menininkų išsikeltas uždavinys tirti miestą pasitelkiant fotogrametriją, skanuojant objektus padaryti nuotraukų rinkinį ir, pasinaudojus civilizacijos laimėjimais, sukurti hipertikrovę – „tekstūrinį trijų dimensijų virtualų objektą“ – videodarbą. Sukūrus tą virtualų objektą, žengtas keistas ėjimas – jis grąžintas į plokštumą! „Vaiduokliška ir siurrealistinė miesto perspektyva“? Ne. Vaiduokliškoje ir realioje plokštumoje įkalinta idėja. Taip redukuoti objektai praranda savo poveikumo galimybę ir prašosi daugiau – išsi-veržimo iš kanoniško medijų naudojimo. Projektoriai, televizoriai yra tinkami buities rakandai, tačiau pripažinkime – toks visuotinas jų vartojimas neieškant naujų galimybių yra anachronistiškas, išsisėmęs ir daugeliui nusibodęs. „Kaipgi šiuolaikinio meno paroda be televizorių?“ – paklausia prašalaitis iš

„Miesto studijos“ fragmentas

praeito dešimtmečio. „Su, bet kitaip“ – atsako neišprusęs diletantas, aš. Idėja, įkalinta formoje it grinbergiška plokštuma, neveikia – pati kūrinio mintis reikalauja išlindimo iš stagnuojančios būsenos. Ta sintetinė patirtis užgniaužiama nepasinaudojus po ranka esančiomis galimybėmis, įrankiais. Nesinori man pristesti savo valios, tačiau gyvenimas – ne vien tik apie norus: kodėl ne virtuali realybė, kuri būtų itin paveiki?

Atrodo, jog neita iki galo. Šiais gūdaus neapibrėžtumo laikais formos yra tikslingai prievartaujamos, nebeužtenka stulbinančios idėjos, gerų neuronų jungčių ir nuosaikiai pakankamo jų išpildymo. Norisi pamatyti ir nepriekaištingą, inovatyvų jų pateikimą – postkažką, žingsnį į priekį. Norisi pasakyt draugui: „Šitą reikia pamatyti.“ Jei užsibrėžtas tikslas – perkelti mane

į transformuotą realybę, tai ir realybę palanku transformuoti taip, kad tikrovės kismas man įvyktų ne tik idėjos, turinio ar ikonografijos jungčių plotmėje. Jei norima įsitvirtinti „vietoje realaus miesto peizažo“, tai neužtenka sumaišyti objektus, išvengiant atpažįstamo jų eiliškumo. Rašant reiktų gerti mažiau kavos – tampa dirglus.

Nesureikšminant savosios valios, projekcija atrodo įdomi, veikianti net magiškai. Žinoma, magija dabar pozityvistinė, bet vis tiek kelianti keistus įspūdžius. Vaizdas veikia kaip mano paties atmintis – jungdamiesi į vieną fragmentai kuria netikėtą ir nebūtinai prasmingą naratyvą. Paveiktas laiko vaizdinys galvoje visada linkęs iškraipyti faktus, kisti esamuju laiku. Šis darbas dinamiškai varijuodamas ir keisdamas savo kombinacijas tarp atskirų, bet tapačių urbanistinių objektų

verčia ieškoti savo padėties šioje „objektyvioje“ tikrovėje ar atminties žemėlapyje. Besijungiantys gličinti pastatai ir paminklai atsiduria vienas šalia kito netikėtai ir mainydamiesi tarpusavyje, pažįstami su neatpažintais, vilnietiški ir kitų garbingų miestų, nukelia į tarpinę būseną – vieną sekundę žinau, kur esu, kitą ne, – ir verčia pasijusti lyg keliaujant po kažkieno kito sąmonės ar procesoriaus klodus. Po simuliakrą vedamas ne tik pačių menininkų sprendimų, bet ir kompiuterių sugeneruoto „estetinio kodo“, pradedu svarstyti ne vien kūrėjo vaidmenį šiuolaikiniame mene ar visą tą Vilniaus dailės akademijoje indoktrinuojamą teoriją, bet ir apie pačią realybę, protu užfiksuotas patirtis. Realyste dažniausiai abejoju gerdamas kavą.

Paroda veikė iki lapkričio 17 d.

In memoriam

Irena Mikšytė
(1927 11 21 – 2017 11 14)

2017 m. lapkričio 14 d. Vilniuje po sunkios ligos mirė Lietuvos kompozitorių sąjungos narė, muzikologė, publicistė, dainų tekstų autorė ir vertėja Irena Mikšytė. Kitą savaitę jai būtų sukakę 90.

Irena Mikšytė gimė 1927 m. lapkričio 21 d. Kaune, Lietuvos Steigiamojo seimo nario (1920–1922 metais) Felikso Mikšio ir Stasės Kiudulaitės-Mikšienės šeimoje. Pati neskubėdavo sutikti būti vadinama „muzikologe“, nes specialių šios srities mokslų nebuvo baigusi. Tiksliau būtų ją vadinti „muzikos publiciste“, nes visą gyvenimą dirbo muzikos meno sklaidos srityje, rūpinosi lietuviškos muzikos ir jos kūrėjų veiklos propagavimu.

Irenos Mikšytės kelias į muziką prasidėjo dar vaikystėje, kai

Irena Mikšytė

M. ALEKSO NUOTR.

skambinti fortepijonu ją mokė mama. Vėliau Šiauliuose (1939 m.) – pianistas Stasys Vainiūnas, Vilniaus muzikos mokykloje – Elvyra Palevičiūtė-Čibirienė. Lietuvos konservatorijos diplomą gavo 1953 m., baigusi Jakovo Ginzburgo fortepijono klasę.

Dar būdama studentė pradėjo mokyti vaikus skambinti fortepijonu Vilniaus dešimtmetėje muzikos mokykloje (1948–1955 m.). Beveik keturis dešimtmečius darbavosi įvairiuose Lietuvos muzikinės kultūros baruose: 1953–1967 m. buvo Lietuvos radijo ir televizijos

komiteto Muzikos laidų redakcijos vyr. redaktorė (1964–1974 m. rengė ir vedė tuo metu populiarią muzikinę televizijos laidą „Tonika“), 1967–1986 m. – žurnalo „Kultūros barai“, 1986–1987 m. – savaitraščio „Literatūra ir menas“ muzikos skyrių redaktorė, bendradarbiavo su savaitraščiu „7 meno dienos“. 1989–1991 m. dirbo Aukščiausiosios Tarybos deputato, kompozitoriaus Vytauto Laurušo padėjėja.

Irena Mikšytė parašė ir to meto spaudoje paskelbė aktualių straipsnių savo pavarde ir Irmos Jūraitės slapyvardžiu. Reiškėsi ir kitoje veikloje – sukūrė libretą Vitolio Baumilo operai „Paskenduolė“ (1957 m., pagal Antano Vienuolio apsakymą), scenarijus penkiems televizijos dokumentiniams muzikos filmams, tekstų dainoms, kurioms muziką parašė Eduardas Balsys, Benjaminas Gorbulskis, Vytautas Laurušas, Vygandas Telksnys, į lietuvių kalbą išvertė daug Edvardo

„Tonikai“ – 10 iš kairės: Adeodatas Tauragis, Jonas Bruveris, Živilė Ramoškaitė, Irena Mikšytė, Julija Adamkevičienė, Irena Grybaitė, operatorius Jurgis Vaitulevičius. 1974 m.

NUOTRAUKA IŠ ASMENINIO ARCHYVO

Griego, Franzo Schuberto, Roberto Schumanno ir kitų kompozitorių dainų, arijų, romansų tekstų. Už muzikinę-publicistinę veiklą Irenai Mikšytei buvo suteiktas nuspelniusios kultūros ir švietimo darbuotojos vardas.

Irena Mikšytė buvo Lietuvos kompozitorių sąjungos narė nuo

1987 m., Lietuvos našlaičių globos komiteto Čikagoje bendradarbė (1993–2002 m.), Lietuvos žurnalistų sąjungos, Lietuvos muzikų sąjungos narė, priklausė kelioms visuomeninėms senjorų draugijoms.

LIETUVOS KOMPOZITORIŲ SĄJUNGA

Ką veikia parodos?

Trys autoriai trimis požiūriais

MONIKA KRIKŠTOPAITYTĖ

Ką menininkas norėjo padaryti, sužinome iš projektų aprašymų ir pokalbių su autoriais. Tai viena. Antra – srities žinovai įtikina, jog yra galybė objektyvių aplinkybių, kurias būtina žinoti, kad galėtume kūrinius patirti giliau, tame irgi yra tiesos. Na, o trečia, kartais visai priešinga, bet irgi tiesa yra tai, kad kūriniai ir parodos elgiasi kaip nori, nes ateina žiūrovas ir suvokia pasiremdamas savo pirma, antra, trečia ir keturiolikta aplinkybe. Veikia žiūrinciojo nusiteikimas, nuotaika, esminiai ir dienos poreikiai, gyvenimo etapas, išsilavinimas, požiūris į išsilavinimą, atėjimo priežastis ir t.t. W.J.T. Mitchellas klausė, „ko nori atvaizdai?“, man rūpi sužinoti, ką parodos daro neprašytos, koks jų pašalinis, nenumatytas poveikis. Patikrinsiu tris iš dabar veikiančių.

Gintauto Trimako „Išėjimai“ Lietuvos fotomenininkų sąjungos „Prospekt“ galerijoje

Kadaise Gintautas Trimakas buvęs vienu įtakingesnių alternatyviu menininku, dabar jau visų pripažintas, gausiai kopijuojamas klasikas, gatvėje sutiktas, paprastai būna tuo charizmatišku išminčiumi, kuris nereikšmingai pasako ką nors tokio, kad visą dieną rutulioji mintį, bandai pritaikyti, diskutuoti. „Išėjimų“ cikle fotografas norėjo nufotografuoti Kuršių nerijos prieigas prie jūros iš trijų pusių viename vaizde, tuo daugianariu judesiu pakartoti 1998 m. išėjimų lankymą, tik kitaip, ir skirti šį, anot Agnės Narušytės, „performansą“ „visiems išėjusiems prie jūros“. Tai viena. Antra – kai žinai, kad šitas kone mitologinis, nes cikliškas išėjimų ratas, toks universalus ir tinkantis visiems, yra įsigytas vieno kolekcininko, laikančio jį namuose, turi suprasti, kokia reta proga pamatyti Trimako „Išėjimus“ yra paroda ir kad reikia suleisti visus žvilgsnio nagus, įsiminti viską, kiek tik gali, nes kolekcininkas nėra viešas muziejus, kur kilus poreikiui gali užsimti tuo metu reikalinga psichologine praktika prie aktualių kūrinių ar atvesti ką pažiūrėti. Žinant, kaip skausmingai kalbama apie meno rinkos nebuvimą regione, dar turi ir prisiversti pasidžiaugti, kad toks puikus kūrinys nesimėto autoriaus archyvuose, kol koks nors šlubuojantis vietos muziejus susizgribs priimti už „draugišką“ kainą. Dar neužbaigus ciklo buvo aišku, kad Trimako „Išėjimai“ bus chrestomatiniai. Gyvai nemačius (buvo maža parodėlė Juodkrantėje ir daug kalbos), visi žinojo, kad šio reikalo raktažodžių junginys yra pasmerktas sėkmei. Agnė Narušytė recenzijoje apie pirmąjį ciklo pasirodymą

Gintautas Trimakas, iš ciklo „Išėjimai“. 2012–2013 m.

elegantiškai išlukšteno visą turinio krūvį (Skaičiavimas prie jūros, 7 meno dienos, 2014 09 12) ir sunku ką bepridurti. O galiausiai trečia – žiūrėdama į pailgas kaip horizontai nuotraukas, nors mačiau tai, ką aprašė Narušytė (mintyse skaičiavau, kiek kartų Trimakas turėjo nultipt ir užlipt, kad gautų galutinį vaizdą, ir jaučiau pakartojimo ritmą), mane labiausiai kerėjo, kad čia dar naujai išreikštas fotografijos gebėjimas perkelti žiūrovą į kitą vietą. O būtent, jei nuotrauką suprasime kaip žvilgsnio kreipimą, Trimako nuotrauka gali dairytis ir prisiminti. Ji „mato“ kelią, kuriuo atėjo ir kur atėjo, atsimeina taką – toji siaura, per vidurį įsispraudusi juosta. Susitapatinti su fotoaparatu yra vieni juokai, nes prie jūros būtent taip ir elgiasi – žiūri pirmyn ir atgal, stengėsi aprėpti ir įsidėmėti erdvę labiau nei detales, nors jos irgi reikalingos bendram vaizdui, ritmui, prasmėi. Juo labiau kad dumplinė kamera turi ilgas kojas... Bet šito nematai, tik jauti, kad jūra iš priekio, o laiptai iš nugaros tave įrėmino ir nukėlė tiesiai į Kuršių neriją, prie jūros, kur nežengė mano senelio koja, nes ten sovietmečiu jau šaudydavo, galima buvo pasižiūrėti tik iš viršaus. Manau, kad serijos dedikaciją reikėtų praplėsti iki „ir visiems neišėjusiems“. Ekspozicija papildyta mėlynomis abstrakcijomis. Mėlyna ne bendrinė, o prūsiška (su visa ilga istorija), o tai man primena, kaip vieną popietę su Trimaku postrin-gavome apie jo naują aistrą spalvoms, kiek nedaug jų žinome, kad čia turtingiausias kultūros klotas. Gerai, kad tų pokalbių ir žinojimo niekas niekada nenupirks. Paroda veikia iki gruodžio 16 d.

Giedriaus Jonaičio „Mano istorijos“ Vilniaus dailės akademijos parodų salėse „Titanikas“

Šio menininko viešo įvaizdžio kismą apibūdindčiau priešingai – buvęs klasikiniu oforto meistru, labai gerbtas už aukštą meistriskumą, net kūręs Lietuvos nacionalinę valiutą litus, dėstantis akademiniam jaunimui, Giedrius Jonaitis su laiku perėjo į įvairialypę transgresiją: jo kūryboje atsirado klišos nuotraukos,

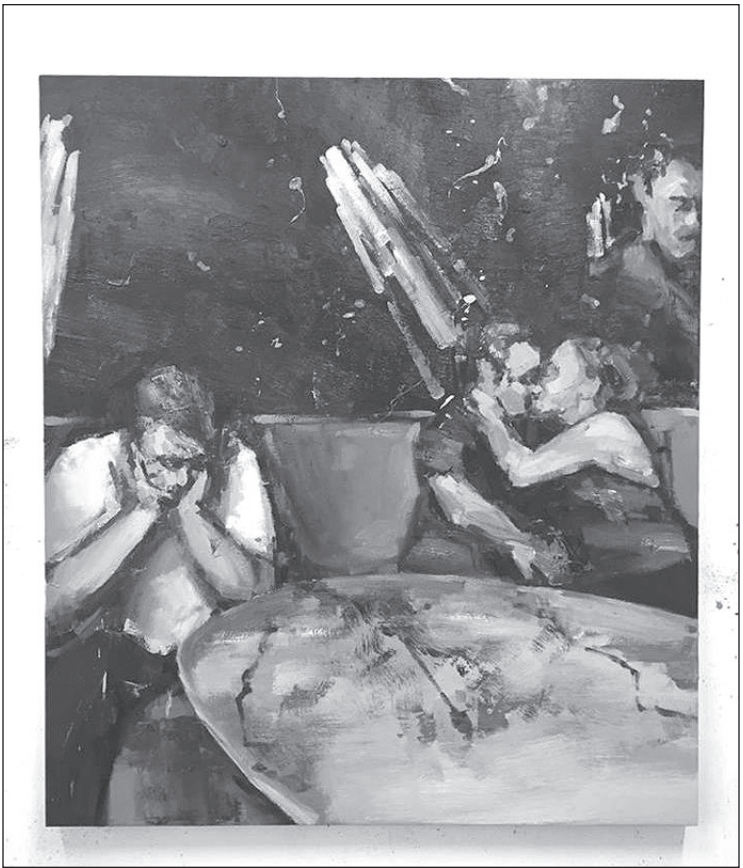
dešros iš smulkintų pinigų, dabintos iškamšos, iki ašarų juokingi videomontažai, reportažai iš ligoninės ir dar velnias žino kas. Menininkas su nemaloniomis asmeninėmis detalėmis siautėja socialiniuose tinkluose, gatvėje gali užduoti keblių klausimų, mesti provokuojančią repliką. Gajus mitas, kad menininkas nėra normalus žmogus, leidžia Jonaičiui jaustis gana laisvai, nesulaukiant didelio nustebimo. Ši paroda, kaip ir praėjusi, gali būti laikytina viešos reprezentacijos išplėtimu, akivaizdžia meno ir gyvenimo sąjunga, mat autorius nori papasakoti apie save, nes mano, „kad šiuolaikiniams žiūrovams galiu būti įdomus kaip epochų virsmą patyręs žmogus, į asmenines negandas žvelgiantis su humoru“. Tai viena. Antra – žvelgiant dailės istorijos požiūriu, menininko įvaizdžių būta kokių tik norite, nuo įgimto genijaus, visa ką galinčio (da Vinci paskutinis pardavimo rekordas primena šį tikėjimą, kad galima nusipirkti tai, kas padės prisiliesti prie magiškos paslapties), iki nesivaldančio ir giliai jautraus nepakaltinamo asmens (apsie-sim be pavyzdžių). Jonaitis sugeba būti visais vienu metu. Tik juokais, aišku, nes visi tie įvaizdžiai labai sle-gia, dusina išankstine nuomone ir jų ribotumu. Ir galiausiai – trečia – nors į parodą nenorėjau eiti, nes nemėgstu visų tų asmeniškumų, lyg jau per televiziją atodangų ir išpažinčių nebūtų gana (nežiūriu, anon-sais apnuodija), ekspozicija nustebino aiškia struktūra, kuri suverta ant kelių gerai papasakotų istorijų. Tekstai ir vaizdai lydi vienas kitą susieti asociacijomis. Menininko išsidirbinėjimai apsivilkus marškinėlius su užrašu „not normal“ – tik papildymas, lyg priešais kamerą kalbantįjį apspitusi grupelė judrių paauglių. Pasakotojas atsiskleidžia kaip žmoniškų klaidų padaręs ir gėdos patyręs asmuo. Pasakoja nuosirdžiai kaip vaikas: jis nulaužia medį ir yra baudžiamas, priešais visus apsipila kiaulių ėdalų, galvoja, kad jį užmušė užkritis daiktas, ža-visi su „barankyte“ žaidžiančia kate, svajoja savo akimis pamatyti JAV prezidento lėktuvą, žavisi kondicionieriumi automobilyje ir vaisėmis

Lenkijoje, ministro prašo nusifotografuoti spaudžiant ranką. Jonaitis rišliai ir vaizdžiai papasakoja tai, ką paprastai norisi pamiršti – kaip lengva buvo mus nustebinti, kokie deficito mulkiai buvome, nors dabar dedamės neaišku iš kur atvykusiais verslininkais. Tokiu būdu Jonaitis nušauna du zuikius: klišę, kad menininko istorija yra kopimas į pripažinimą aukštyrų ir aukštyrų, kuri įkyriai vyrauja nuo XV a. ir turi savo nuobodžias schemas Holivude. O dar parodo, kad gerai papasakota istorija yra nepalyginamai įdomiau už solidžią reprezentaciją. Paroda veikia iki gruodžio 16 d.

Andriaus Zakarausko tapybos paroda „Bodybuilding“ Vilniaus dailės akademijos tekstilės galerijoje „Artifex“

Ką ir kaip norėjo sukurti menininkas, transliuoja televizorius su tapytojo „kalbančia galva“. Iš paskos sekiojantis Andriaus Zakarausko balsas mums išduoda, kad jis gali labai tiksliai suformuluoti visą kūrybos procesą, iki kiekvieno

potėpio ir darbo judesių choreografijos. Ne visi kūrėjai taip gerai išvystę verbalikos raumenį. Tai viena. Antra – visas tas analitiškumas šiek tiek ir gąsdina, o kur gi magiškos žiežirbos, atgaivinančios negyvą ir vandenį verčiančios vynu (dažus kūriniu)? Zakarausko tapyboje labai aiškiai matyti vaizdo konstrukcija, nes jis ją tiria, išnaudoja, pasitelkia savo santykiams su tapyba plėtoti. Jo kultivuojama tapyba yra šiuolaikinė, ji ne tik gali nutapyti tai, kas nenufotografuojama, ji rakinėja pati save. Trečia – net prašalaičio akiai matyti, kad Zakarausko tapyboje, kur anksčiau buvo tik jis su tapyba, atsirado dar dvi temos: moteris ir teatras. Tai, kad autorius kūrė plakatą operai „Samsonas ir Dalila“, o bekurdamas, matyt, lankėsi erdvėje, kur jungiasi kelios tikrovės (scenos ir užkulisių), bei buvo įkvėptas, dar visko nepaaiškina. Akivaizdu, kad romane atsirado meilės trikampis, o gal ir daugia kampis. Pasikartojantis bučinio motyvas plinta socialiniais tinklais. Jis paveikus, nes potėpiaį ne tik formuoja vaizdą, bet ir tampa jausmo bei fiziškai apčiuopiamais fluidais, o svarbiausia – primena įsimintinąją Auguste'o Rodino skulptūrą „Bučiny-s“. Kaip tyčia fone tapytojo balsas porina, kad jis dirba „kaip skulptorius“, tepa truputį ten, truputį ten, kol pasirodo forma (atpasakoju iš atminties). Zakarausko parodoje susipynė tiek kultūros santykių, kad užtektų keliems dramatiškiems serialams. Atsidūrus tokių įtampų epicentre, imi jaustis įveltas kaip tas potėpis, kuris niekaip negali būti atskirtas, nes yra bendro vaizdo dalis. Paroda veikia iki gruodžio 2 d.

Andrius Zakarauskas, „Pavasaris“. 2017 m.

Nuo siloso bokšto iki muziejaus

Keiptaune atsidarė didžiausias šiuolaikinio Afrikos meno muziejus

KARINA SIMONSON

Siloso bokštas yra įprastas lietuviško gamtovaizdžio objektas. Ypač – apgriuvęs. Tačiau, deja, nė vienas iš jų nėra prikeltas naujam gyvenimui kaip Pietų Afrikoje, kur siloso bokšte įkurtas šiuolaikinio Afrikos meno muziejus.

Zeitzo šiuolaikinio Afrikos meno muziejus, arba „Zeitz MOCAA“, atsidarė rugsėjo 22 d. Keiptaune ir dabar yra didžiausias šalies meno muziejus. Iš buvusio, 1920 m. statyto kukurūzų siloso bokšto atsiveria vaizdai į Atlanto vandenyną ir prašmatnią Keiptauno Viktorijos ir Alberto (V&A) krantinę, kur prieš tris dešimtmečius suklestėjo mažmeninė prekyba, nekilnojamasis turtas ir turizmas. Tai viena iš labiausiai lankomų Pietų Afrikos Respublikos (PAR) vietų, pasak statistikos, sezono įkarštyje pritraukiančių iki 100 000 žmonių per dieną. Kadaise šis bokštas buvo aukščiausias pastatas Subsaharinėje Afrikoje ir daugiau kaip 80 metų buvo naudojamas tarptautinėje prekyboje. O dar anksčiau siloso bokštais paversti anglies sandėliai, teikiantys anglį garlaiviams, jie dalinai finansuoti iš kompensacijų po vergijos panaikinimo (kompensacijas gavo buvę savininkai, ne vergai).

MOCAA tapo pirmuoju Afrikos muziejumi, kuris pristatinės tik XXI a. kūrinius iš Afrikos ir jos diasporų. Projektas, precedento Afrikos žemyne neturintis savo mastu ir ambicijomis, per atidarymą paskelbtas „aštuntuoju pasaulio stebuklu“. Naujo muziejaus propagotojai teigia, kad „Zeitz MOCAA“ gali tapti šlovingos naujos Afrikos meno eros pradžia. Jo kritikai nėra tokie tikri.

Apie „Zeitz MOCAA“ projekto, verto 500 milijonų randų (30,5 milijonų eurų), pradžią buvo paskelbta 2013 metais. Jis buvo kuriamas bendradarbiaujant V&A krantinės generaliniam vadovui Davidui Greenui su Jochenu Zeitzu (buvęs „Puma“ generalinis direktorius ir Afrikos meno entuziastas), įkuriant ne pelno siekiančią viešąją įstaigą. Dauguma muziejaus eksponatų yra paskolinti iš Zeitzo privačių kolekcijų, tad ir muziejus pavadintas jo vardu. „Tai viešas muziejus su privačia kolekcija“, – sakė Zeitzas interviu „Financial Times“, pridurdamas, kad MOCAA yra „ne jo ar V&A muziejus, jis – Afrikos“.

Muziejų sudaro 6 000 kv. metrų parodų plotas, skulptūrų sodas ant stogo, naujausiomis technologijomis paremti saugojimo ir konservavimo skyriai, knygynas, skaityklos, restoranai ir barai. Muziejuje taip pat bus Kostiumų institutas, Fotografijos centras, Kuratorystės

centras, Judančio vaizdo, Performanso ir Meno edukacijos centrai.

Įspūdingą pastatą suprojektavo britų architektas Thomas Heatherwickas, jo dominuojantis elementas yra devynių aukštų katedrą primenantis atriumas, iškirstas iš 42 korinių betono vamzdžių, sudariusių originalią pastato struktūrą. Užuoť visiškai išplėšus vamzdžių rietuvę, iš rausvo betono buvo išskobta erdvė, o jos forma primena būtent tokį kukurūzų grūdėlį, kokie kadaise čia ir buvo saugomi. Heatherwicko

madingiausiu (ir brangiausiu Afrikos miestuose, kainos prasideda nuo 720 eurų už naktį) Keiptauno viešbučiu – penkių žvaigždučių 28 kambarių „Silo“. Iš baro ant stogo svečiai gali mėgautis puikiais vaizdais į uostą, ilsėtis prašmatniuose pramoninio stiliaus liuksuose ir lankytis meno galerijoje vos keliais aukštais žemiau.

MOCAA atidarymo parodoje buvo eksponuojama: iš Nigerijos kilusio Britanijos menininko Yinkos Shonibare hiperpigmentuotos

Liza Lou, turinti studiją Durbane, Pietų Afrikos mieste, esančiame apie 1300 km nuo Keiptauno, ir daug kitų autorių kūrinių.

Pasak Marko Coetzee, „Zeitz MOCAA“ vykdomojo direktoriaus ir vyriausiojo kuratoriaus, muziejaus misija yra sukurti platformą, skirtą patiems afrikiečiams papasakoti savo istoriją bei dalyvauti kitiems ją pasakojant. Jis sako, jog muziejus „geografiškai įsikūrė Keiptaune, bet palaiko dialogą su visomis 54 Afrikos valstybėmis“.

turtas visame žemyne, gali atrodyti iš esmės nesuderinamas su jo misija. Tačiau tikrovė yra tokia, jog „Zeitz MOCAA“ yra verslo projektas, ir būtent tai leido jį išplėtoti iki tokio įspūdingo masto. V&A valdo pastatą bei sumokėjo už jo renovaciją, tarp jo rėmėjų taip pat yra „Bloomberg“, BMW ir „Standard Bank“.

Be to, dar 2015 m. meno naujienų portalo „Artthrob“ redaktorius Matthew Blackmanas išskėlė klausimą, kad darbus muziejaus kolekcijai atrenka vienas asmuo, Markas Coetzee, nesikonsultuodamas su kuratoriais ir meno kritikais, o tai kertasi su muziejinės veiklos principais. Pokolonijinėje visuomenėje kaip Pietų Afrika, kurios istorija glaudžiai susijusi su atskirties samprata, ypač svarbu, kad „Zeitz MOCAA“ itin atsakingai formuluotų, ką vadinti „šiuolaikiniu Afrikos menu“.

Tačiau daugiausia diskusijų kilo dėl to, kad visi keturi pagrindiniai projekto veidai – Coetzee, Zeitzas, Heatherwickas ir V&A generalinis direktorius Davidas Greenas – yra baltieji vyrai. Zeitzas ir Heatherwickas – dar ir ne pietų afrikiečiai. Ir visa tai šalyje, kur 80 procentų gyventojų yra juodaodžiai. Coetzee nurodo į muziejaus kuratorių komandos įvairovę, kurioje iš tiesų yra daug juodaodžių afrikiečių, ir tai be galo svarbu. Tačiau nei zulų, nei kosų (didžiausios PAR etninės grupės) bendruomenių spaudoje nepasirodė nė vieno straipsnio apie muziejų, o tai turbūt iškalbingiau nei visi kuratoriniai pasisakymai. Verta paminėti, kad įėjimo į muziejų bilietas suaugusiam kainuoja 180 randų (apie 11 eurų), kas yra neįkandama didelei daliai šalies gyventojų. Kita vertus, jaunimas iki 18 metų gali lankytis nemokamai, o kiekvieną trečiadienį muziejus atidarytas visiems, pateikusiems Afrikos šalies pasą. Galima konstatuoti, kad muziejaus veikla bus atidžiai stebima, o mes stebėsime šio įspūdingo pastato ir jame esančių meno objektų kūrėjų talentus.

Zeitz MOCAA atriumas

I. BAAN NUOTR.

komanda grūdą skaitmeniniu būdu nuskaitė ir išdidingo.

Pasak architekto, šis ryškus akcentas atsirado todėl, kad būta nerimo, ar muziejus sugebės pritraukti lankytojų, nes vidutinis Keiptauno gyventojas nedažnai lankosi parodose. „Esame įpratę, kad pastatų charakteris atsiskleidžia per jų eksterjerą, pavyzdžiui, kaip Sidnėjaus Opera ar Londono „Agurkas“, – sakė jis, tačiau „Zeitz MOCAA“ pastate siekta sukurti tokį įspūdingą interjerą, kad žmonės negalėtų atsisirti ir įeiti vidun. „Buvo didžiulė rizika, kad žmonės ateis, padarys *selfi* ir grįš namo teigdami, jog pabuvojo muziejuje“, – sakė Heatherwickas.

Iš išorės pastatą išskiria išgaubti langai, suformuoti iš blizgių stiklo plokščių. Atspindėdami aplinkinį peizažą jie sukuria kaleidoskopinį efektą ir padeda šviesai patekti į atriumą. Silosas, anksčiau kaupas bokštuose, sukdavo didžiulį oro slėgį, tad, pasak Heatherwicko, norėta ne tik išvengti sterilaus plokščio nuobodumo, bet ir sukurti pastato kvėpavimo įspūdį pasinaudojant jo paties istorija.

MOCAA nėra vienintelis šio ypatingo turto nuomininkas. Tiesiai virš muziejaus įkurdintas viešbutis. Buvusioje lifto šachtoje šeši viršutiniai iš 15 aukštų buvo paversti

drobės, Svazilando menininkės Nandiphos Mntambo sukurtos moteriškų formų skulptūros iš karvių odos, PAR *queer* fotografės Zanele Muholi portretai, fotografo Edsono Chagaso („Auksinio liūto“ apdovanojimo laimėtojo) 2013 m. Vencijos bienalės Angolos paviljono instaliacija, vargingame Soveto priemiestyje PAR gimusio Mohau Modisakengo juodmedžio biustas, didžiulė Keiptauno menininko Nicholaso Hlobo drakono skulptūra iš gipso ir kaspinių, nurodanti į kosų genties mitologiją, iš 1150 mažų stiklo karoliukų pagaminti lakštai, jų autorė – amerikiečių dailininkė

Kritikai taip pat galėtų pakomentuoti, jog muziejus suprojektuotas „Instagramo“ kartai, akcentuojant tokias meno formas kaip fotografija ir mada. Tačiau „Zeitz MOCAA“ komanda į tai atšauna, kad „tai ne jūsų močiutės meno muziejus“, pagal apibrėžimą, jis apsiriboja „šiuolaikiniu“ menu ir tai yra interpretuojama gana pažodžiui.

Vis dėlto, „Zeitz MOCAA“ būnant viešąja ne pelno siekiančia organizacija, kyla keli klausimai: pirmiausia, netyla diskusijos dėl muziejaus vietos – muziejaus įkurdinimas rajone, kuriame šiuo metu yra brangiausias nekilnojamasis

Athi-Patra Ruga, Pasiūlymas Tseko Simon Nkoli memorialui. 2017 m.

„ZEITZ MOCAA“ NUOTR.

Teisė būti išgirstiems

Lietuviškos „Scanoramos“ premjeros – „Drugelio miestas“

ILONA VITKAUSKAITĖ

Olga Černovaitė debiutiniu ilgame-tražiu dokumentiniu filmu „**Drugelio miestas**“ (Airija, Belgija, Danija, 2017) gręžiasi į Visaginą ir jo gyventojus, kurie viešojoje erdvėje jau ne vienus metus dažniausiai minimi dėl savo (ne)ištikimybės ar simpatijų vienai kaimyninei valstybei. Kaip teigia rusų kilmės režisierė, į šį jauniausią Lietuvos miestą, įkurtą Ignalinos atominės elektrinės darbuotojams iš visos Sovietų Sąjungos apgyvendinti ir suprojektuotą drugelio sparnų formos (dalis miesto taip ir nebuvo pastatyta), ją atvedė asmeninės patirtys, susijusios su tapatybės paieškomis, ir noras sukurti filmą apie rusų tautinę mažumą Lietuvoje. Černovaitę sudominęs visaginiečių, kurių daugumą sudaro rusai (taip pat gyvena baltarusiai, ukrainiečiai, totoriai, o rusų kalba išlieka *lingua franca*), tapatumo klausimas. Kaip Visagino gyventojai suvokia save ir santykį su savo kilme ir gyvenamąja vieta? Kaip jie geba tai suderinti? Klausimai intriguojantys ir verti dokumentininko kameros. Jei manęs neapgauna atmintis, jie nekelti nei dokumentiniame, nei vaidybiniame lietuvių kine (turiu omenyje filmus apie tautines mažumas ir jų tapatybinius klausimus).

Anonsai

Pristatyta „Šeršeliafam“ festivalio programa

Kino teatre „Pasaka“ pristatyta vie-nuoliktą kartą rengiamo tarptautinio moterų filmų festivalio „Šeršeliafam“ programa, aptarta kintanti festivalio kryptis ir šių metų festivalio tema, kviečianti kalbėti apie didelius ir mažus stereotipus.

Kino teatro „Pasaka“ direktorė Andrė Balžekienė pristatė besikeičiantį festivalio kursą. „Sukūrus festivalį jo misija buvo rodyti moterų režisierių filmus, kurių tuo metu festivalių programose ir kino teatrų repertuare buvo kur kas mažiau. Per visus metus situacija gerokai pasikeitė. Reaguodami į pokyčius manome, jog festivalis „Šeršeliafame“ turėtų virsti erdve kalbėtis – apie tai, kas skiria moteris ir vyrus kine, kasdienybėje, profesiniame gyvenime. Abiejų pusių susikalbėjimo vis dar trūksta, ką galime matyti ir iš pastarųjų dienų įvykių Lietuvoje bei pastarųjų mėnesių įvykių Holivude.“

Lapkričio 23–26 d. vyksiančio festivalio programos branduolį sudaro filmai, išsiskiriantys stipriais moterų personažais. Festivalio atidarymo filmas „Dieviškoji tvarka“ („Die göttliche Ordnung“, rež.

Visaginas – savo laiko utopinio miesto projektas, kurtas kaip sovietinės pažangos simbolis. Po atominės elektrinės uždarymo jis tapo dar vienu pasmerktu pramoniniu Lietuvos miestu. Černovaitės filmas neanalizuoja miesto įkūrimo ar elektrinės uždarymo politinio konteksto ir peripetijų, nėra filme ir ekspertų – politikų, sociologų ir kitų – pasisakymų, statistinių duomenų ir pan. Režisieriui svarbūs pačių visaginiečių liudijimai, jų asmeninė patirtis ir požiūris. Į atmintį įsirėžė vieno iš filmo veikėjų, jauno vyro žodžiai, kad po elektrinės uždarymo jį apėmusi depresija, net tam tikra egzistencinė tapatybės krizė, privertusi klausti, kas jis yra. Tai iškalingas pavyzdys, kaip didžioji politika, skuboti politikų sprendimai daro įtaką paprastų žmonių gyvenimui. Šia prasme Černovaitės filmas – gražus ir jautrus, nes nuo lozunginės, konjunktūrinės ar tiesiog patriotinės istorijos ir kartu tikrovės vertinimo režisierė atsigręžia į paprastą, eilinį žmogų „iš gatvės“.

„Drugelio miestas“ svarbus ir kaip režisierės siekis kalbėti apie Lietuvos rusus, nes tautinės mažumos, galima sakyti, visiškai išstumtos už dominuojančio lietuviškojo tautinio pasakojimo ribų. Ką jau ir kalbėti apie istorinį Visagino socioekonominį ir kultūrinį

išskirtinumą. Lietuvoje vis reiškiantis rusofobijos ir apskritai ksenofobinėms tendencijoms, gręžiantis į istoriją ir jos traktuotes, vis rečiau, regis, mąstoma apie tai, kaip valstybė suvokia savo piliečius. Ir kodėl dalis visuomenės lengva ranka gali būti nurašyti kaip „vatnikai“, *homo sovieticus* ar tėvynės išdavikai? Iš kur randasi nostalgija sovietmečiui, netikrumas dėl ateities, nepasitikėjimas valdžia, nuolatinis nesaugumo jausmas ir apskritai, kaip jaučiasi karta, stebėjusi Sovietų Sąjungos griūtį, tapusi perėjimo iš vienos sistemos į kitą liudininkais ir savotiškomis transformacijos aukomis? Apie tai ir Černovaitės filmas, pasakojantis apie žmones ir miestą, įstrigusius tarp „čia ir ten“, tarp dviejų civilizacijų – Vakarų ir Rytų, Europos ir Rusijos, praeities ir dabarties.

Vis dėlto, kalbant apie struktūrą, „Drugelio miestas“ kelia mėgėjiško filmo įspūdį ir, drįsčiau teigti, prašosi būti permontuojamas. Pirmiausia sunku suprasti, kokia logika remiantis vieno filmo veikėjo, vadinamojo socialinio aktoriaus, pasisakymas keičia kitą. Be to, atvirukiniai gamtos vaizdeliai, dronų filmuoti panoraminiai kadrai, ritualų – vestuvių puotos ir religinių apeigų – scenos tik „išpučia“ filmo trukmę, dažniausiai yra tiesiog dekoratyvus balastas. Pavyzdžiui,

„Drugelio miestas“

nuolatos pasikartojantys gamtos vaizdeliai, akompanuojant sentimentaliai, įkyriai muzikai, naudojami kaip perėjimai tarp veikėjų pasisakymų, tiesiog kuria nuolatinės pabaigos įspūdį: kiekvieno epizodo pabaiga atrodo ir kaip galima filmo pabaiga. Visaginiečių pasisakymai fragmentiški, pasikartojantys, kartais tiesiog montuojami „bet kaip“. Kartą net pasirodė, kad režisierė pavojingai priartėjo prie etnografinės dokumentikos. Abejoju, ar tai buvo Černovaitės tikslas.

Nepaisant asmeniškios temos ir, atrodytų, artimų santykių su kalbinamais žmonėmis (filmas kurtas penkerius metus), filme negirdime tiesioginio Černovaitės komentaro, tik viename epizode išgirstame užkadrinį režisierės (?) balsą, bet kadre ji taip ir nepasirodo. Tai stebina ne tik todėl, kad gali kelti tam tikrų etinių klausimų, nes, kaip žinia, klausimai formuoja atsakymus, kurių fragmentus filme ir tegirdime. Regis, savirefleksija

(režisierės subjektyvus požiūris, perspektyvos, santykio atskleidimas, o ne bandymas pretenduoti į neįmanomą objektyvumą) šiuolaikinėje dokumentikoje jau įprasta. Pavyzdžiui, Jūratės ir Vilmos Samulionyčių dokumentinis filmas „Močiute, Guten tag!“ , kurio premjera taip pat įvyko „Scanoramoje“, yra visiška Černovaitės filmo priešingybė. Čia režisierės yra beveik kiekviename kadre ir tampa pagrindinėmis filmo veikėjomis. Žinoma, šių dviejų dokumentinių filmų temos ir traktuotės visiškai skirtingos, tačiau Samulionyčių pavyzdys puikiai atspindi šiuolaikinio dokumentinio kino tendencijas. Manau, kad „Drugelio mieste“ labiausiai ir pritrūko nuoširdaus Černovaitės pokalbio su visaginiečiais, nes filmo tema ir režisierės santykis su ja – nevienareikšmis, autentiškas ir išties vertas dėmesio. Bet filmas atrodo pasimetęs kažkur tarp stebimosios ir žurnalistinės dokumentikos bei meninių ambicijų.

„Meilės menas“

Petra Biondina Volpe, 2017) nukelia į 1971 m. Šveicariją, referendumo, kurio metu Šveicarijos vyrai sprendė dėl moterų teisės balsuoti, išvakares. Paprasta namų šeimininkė Nora, niekada nesidomėjusi politika, suvokia, jog nebegali tylėti, ir stoja į kovą už moterų teises. Įkvepiantis pasakojimas primena, jog nebūtina turėti ypatingų gebėjimų, kad kažką pakeistum, kartais pakanka drąsos prabilti. Lapkričio 26 d. seansą lydės aktorės Beatos Tiškevič moderuojamas pokalbis su reklamos agentūros „adcacao“ įkūrėja ir septynių vaikų mama, tinklaraščio „7 taškai“ autore Sabina Daukantaite.

Drauge su Kanados ambasada rengiamame filmo „Modė“ („Maudie“, rež. Aisling Walsh, 2016) seanse

žiūrovai ne tik išvys jautrią sava-mokslės kanadiečių dailininkės Maudie Lewis istoriją, bet ir susitikime su Kanados laikinąja reikalų patikėtine Beth Richardson sužinos apie šios šalies gerą patirtį siekiant įtvirtinti lyčių lygybę socialinėje ir institucinėse plotmėse.

Dviejuose kartu su Lenkų institutu Vilniuje rengiamuose seansuose „Šeršeliafam“ žiūrovų laukia pažintis su ryškų pėdsaką pasaulio ir Lenkijos istorijoje palikusiomis asmenybėmis – žinoma mokslininke, dviejų Nobelio premijų laureate Maria Skłodowska-Curie (Marie Noël filmas „Marija Kiuri“, 2016) bei gydytoja seksologe Michalina Wisłocka, kurios sovietmečiu Lenkijoje išleista knyga „Meilės menas“ sulaukė nepaprasto

populiarumo. Filmo „Meilės menas“ („Sztuka kochania“, rež. Maria Sadowska, 2016) seansą lydės susitikimas su ginekologe Vaiva Eringyte, daug metų rašiusia žurnalo „Panelė“ rubrikoje „Raudonasis puslapis“.

Viena laukiamiausių šių metų lietuviškų premjerų Eglės Vertelytės „Stebuklas“ – tragikomiška istorija, pasakojanti apie kiaules, stebuklus, kiaulišką kapitalizmą ir sistemų sandūroje išgyventi bandantį žmogų, – išsiskiria ryškiu brandžios moters charakteriu, tokiu, kurių dažnai pritrūksta stereotipiškai į moteris žvelgiančių režisierių ir scenaristų kūryboje.

Žiūrovų laukia ir daugiau puikių filmų – poetiškai dviejų tuos pačius sapnus sapnuojančių žmonių ryšį atskleidžiantis „Auksiniu lokiu“ šiemet Berlyne apdovanotas Ildiko Enyedi filmas „Apie kūną ir sielą“, įkvepianti Agnes Varda dokumentinė juosta „Vedai kaimai“, prancūziška komedija „Dėl viso pikto“ (rež. Carine Tardieu, 2017) ir kartu su Ispanijos karalystės ambasada rodoma ironiška komedija „Laimė 140“ (rež. Gracia Querejeta, 2015).

Pristatymo metu paskelbtos ir Metų kino moters rinkimų nominantės. Festivalio tradiciškai renkama metų kino moterimi tapti pretenduoja kino ir televizijos laidų scenaristė, režisierė, Lietuvos kino

ir muzikos akademijos dėstytoja Eglė Vertelytė, kino prodiuserė, Vilniaus tarptautinio trumpųjų filmų festivalio organizatorė Marija Razgutė ir „Kūrybiškos Europos“ biuro Lietuvoje MEDIA paprogramės vadovė Eva Brazdžionytė. Metų kino moters apdovanojimas bus įteiktas lapkričio 23 d. per „Šeršeliafam“ atidarymą.

Pasvarstyti, kas yra tikroji lyderystė, ir pasisemti įkvėpimo kvies moterų lyderystės visuomenėje ir versle konferencija „Šeršeliafam. Ieškokite moters“, vyksianti lapkričio 24 d. 10.30 val. kino teatre „Pasaka“. Joje dalyvaus socialinės apsaugos ir darbo viceministrė Eglė Radišauskienė, finansininkė Arminta Saladžienė, tarptautinio saugumo ir nekonvencinių grėsmių ekspertė Eglė Murauskaitė, „BIOK laboratorijos“ vadovė Romualda Stragienė, biochemikė Urtė Neniškytė, menininkė, „Laisvo balso studijos“ įkūrėja Milda Arčikauskaitė, žurnalistas Karolis Vyšniauskas, šachmatų didmeistris Peteris Heine Nielsenas bei stilistė Austėja Jablonskytė. „Šeršeliafam“ festivalis vyks lapkričio 23–26 d. kino teatre „Pasaka“ Vilniuje, Kauno kino teatre „Romuva“ ir „Kultūros fabrike“ Klaipėdoje.

RENGĖJŲ INF.

Penki savaitės tekstai

ILONA VITKAUSKAITĖ

1. Nicolas Rapoldas iš „Film Comment“ kalbasi su amerikiečių dokumentinio kino kūrėju Errolu Morrisu apie naujausią režisieriaus projektą – 4 valandų, 6 serijų televizijos miniserialą „Wormwood“, kurio premjera įvyks gruodžio 15 d. „Netflix“ internetinėje televizijos platformoje. Morrisas vėl gręžiasi į Šaltojo karo epochą. Dokumentinio ir vaidybinio kino ribas peržengiantis serialas pasakoja apie Ericą Olsoną ir jo tėvą karo mokslininką Franką Olsoną, kuris paslaptینگomis aplinkybėmis 1953 m. žuvo iškritęs pro viešbučio langą Manhatane. Neaiškos tėvo mirties aplinkybės, kurioms perprasti ir atskleisti už jų šlypinčią tiesą Ericas Olsonas paskyrė beveik visą savo gyvenimą, bei nuolatinis vyriausybės kišimasis jam tapo užsitęsusių pokario košmaru, iš kurio negali pabusti. Dviejų dalių interviu Nicolas Rapoldas ir Morrisas kalbasi apie techninę filmo pusę, naudojamąs dramatizavimo priemones, destruktvyvų valdžios ir individo santykį, nepalenkiamą Erico Olsono ryžtą sužinoti tiesą, praėties įtaką dabarciai, tiesos neakivaizdumą ir, žinoma, Shakespeare'ą. Kaip sako Morrisas: „Aš tikiu pasaulio realistiškumu. Bet ar mes visada galime nustatyti, kas yra tiesa ir kas melas? Ar tiesa, kad CŽV arba žmonės, dirbę CŽV, išstūmė Franką Olsoną pro „Steller“ viešbučio langą, ar jis nusižudė, ar buvo sukurta situacija, kurioje jis buvo

priverstas nusižudyti? (...) Mes visada manome, kad tikrovė yra akivaizdi. Tikrovė – pats neakivaizdžiausias dalykas pasaulyje.“

2. Amerikiečių rašytojas Alexanderis Chee Pietų Korėjos Paju mieste susitiko su vienu garsiausių šalies režisierių Park Chan-wooku. Nors P. Korėjos Naujosios bangos režisieriaus filmografijoje – 12 ilgметраžių filmų, tikrą šlovę šalyje jam pelnė erotinis filmas „Tarnaitė“ (2016). P. Korėjoje jis toks populiarius, kad subūrė ir įkvėpė didelę paauglių gerbėjų bendruomenę, o remiantis filmo dialogais net kuriamos repo dainos. Nepaisant tarptautinio pripažinimo, kurio sulaukė vadinamoji keršto trilogija – „Užuojauta keršto ponui“ (2002), „Senis“ (2003), „Užuojauta keršto poniai“ (2005) ir garbinimo gimtojoje šalyje, Park Chan-wookas renkasi ramų gyvenimą Paju menininkų bendruomenėje, rūpinasi benamėmis katėmis ir yra užkietėjęs fotografas, mėgstantis klajoti su savo retrofotoaparatais. Norintys susipažinti su režisieriumi „iš arčiau“, sužinoti apie jo karjeros pradžią, kaip ir koks kultūrinis kontekstas formavo Park Chan-wooko stilių, apie jo meilę katėms ir mėgstamiausius filmus (išduosiu – Luchino Visconti „Leopardas“), siūlau skaityti Alexanderio Chee straipsnį „The New York Times Style Magazine“.

3. Vadinama *late bloomer* (liet. vėlyvas žiedas) amerikiečių aktorė Amy Adams, būdama trisdešimties,

Park Chan-wook

daugiausia filmavosi televizijoje ir nebesvajojo tapti kino žvaigžde. „Eidavau į atrankas, kuriose būdavau aš ir trys geresnės mano versijos, ir niekada negaudavau vaidmens“, – pasakoja Amy Adams. Lėtos aktorės karjeros lūžiu tapo kuklus nepriklausomas Philo Morrisono filmas „Junebug“ (2005), kuriame, kaip rašo Manohla Dargis straipsnyje „The New York Times“, Adams atskleidė savo platų aktorinį diapazoną, gebėjimą nuo emocinio lengvumo pereiti į tamsą ir atvirkščiai. Krištoliškai skaidriai kurdama vaidmenį Adams parodė, kaip viena aktorė gali „atpirkti“ visą filmą. Pasirodžius „Disney“ miuziklui „Užkerėtoji“ (2007), Adams jau buvo 33-ejų. Ji atrodė kaip naivi mergaitė didelėmis spindinčiomis akimis, tačiau iš tiesų savo amatą „galando“ daugelį metų. Žvaigždės statusas Adams nebuvo palaiminimas, o ilgo darbo rezultatas. „Adams visiškai atsidavusi savo vaidmenims.

Ji nesimaivo, atkreipdama dėmesį į savo techniką, o pasiduoda savo kuriamiems personažams. Ji sukuria jiems istorijas, dirba su detalėmis, ieško kibirkščių“, – rašo Manohla Dargis.

4. Kino kritikės Caryn James recenzija apie Darreną Aronofsky „motiną!“ „BBC Culture“ – tikriausiai viena negailestingiausių pastutiniu metu skaitytų recenzijų (žinoma, gal kiek ir perdedu). Pasi-gardžiavimui: „Darrenas Aronofsky turi daug ką pasakyti apie savo psichologinį siaubo filmą „motina!“ ir kaip šiandienos pasaulio būklė jį įkvėpė parašyti filmo scenarijų. „Iš pirmąpradės baimės ir beprasmiškumo sriubos, – sakė jis, ape-liuodamas į daugybę problemų nuo aplinkosaugos iki pabėgėlių krizės, – aš atsikėliau vieną rytą ir filmas išsiliejo iš manęs.“ Deja, sriuba taip pat yra puikus žodis, apibūdinantis šį pretenzingą filmo jovalą,

pilną lėkštų personažų ir perkrautų vaizdų, kurie, Aronofsky nuomone, tampa alegorija. (...) Pradėti sekti „motiną!“ šioje pakvaišusioje kelionėje – gana paprasta. Bet galiausiai kelias turi kažkur vesti.“

5. Pasirodo, kino recenzijos gali keisti žmonių gyvenimus, bent jau taip teigia amerikiečių žurnalistas, režisierius Bilgėas Eberis. Būdamas aštuoniolikos metų, „The Village Voice“ jis perskaitė Jameso Hobermano recenziją apie Orsono Welleso „Otelą“ („Othello“, 1951), režisieriaus *film maudit*. Jaunuolį taip sužavėjo užkrečianti Hobermano proza, kad tučtuojau viską metė ir išvyko į Niujorką žiūrėti filmo. „Net ir šiandien skaitydamas šį tekstą esu susižavėjęs: jo talpumu ir visapusiškumu, tuo, kaip Hobermanas puikiai viename puslapyje kondensuoja tiek daug istorijos, analizės ir pagarbos, kartu pasitelkdamas nuorodas į Oscarą Micheaux, Raulį Ruizą, André Baziną ir Clarence'o Thomaso kandidatūros (į Aukščiausiojo Teismo teisėjus) svarstymus. Bet recenzijoje yra daugiau nei tik tai, joje yra paslaptis, kuri ją paverčia meno kūrinium“, – rašo Bilgėas Eberis. Deja, pats Welleso filmas tokio pribloškiančio įspūdžio jaunajam Ebirui nepaliko, „Otelas“ jam kėlė kakofoniškos netvarkos įspūdį, pasirodė per daug teatrališkas. Autorius teigia, kad iki šiol nesupranta filmo „monumentalumo“. Taigi teks sugrįžti prie recenzijos, ją taip pat galite perskaityti „The Village Voice“.

Kai skaudą pilvą

Nauji filmai – „Dvilypis meilužis“

ŽIVILĖ PIPINYTĖ

Nežinau, ar François Ozonas pirmasis sumontavo prasiveriančią vaginą su atsimerkiančia moters akimi, tačiau, regis, tai vienintelis originalus jo naujausio filmo „Dvilypis meilužis“ („L'amant Double“, Prancūzija, Belgija, 2017) momentas. Pasirodžiusi filmo pradžioje ši montažinė sandūra tiksliai apibūdina esmę: tai gana vujeristinis pasakojimas ar ginekologiškas tri-leris, kurio herojai seksas ir psichoterapija turi padėti išsivaduoti nuo baimę keliančios savo asmenybės dalies.

Chloja (Marine Vach) baigė modelio karjerą ir nesėkmingai ieško darbo. Ją kankina pilvo skausmai, bet ginekologė neranda jokių priežasčių ir pataria kreiptis į psichoanalitiką.

Taip Chloja atsiduria pas Polį (Jer-mie Renier) – malonų, dėmesingą jauną profesionalą. Pirmieji seansai, regis, atskleidžia Chlojos skausmo šaltinį – vaikystėje ji nejuto motinos meilės. Netrukus Chloja įsidarbina šiuolaikinio meno muziejuje prižiūrėtoja, bet seansai su Poliu baigsis ir prasidės jų bendras gyvenimas. Kad jis nebus paprastas, liudija režisieriaus iš pat pradžių pabrėžiami ženklai – ilgi ir ankšti klaustrofobiški koridoriai, aukštytyn besirangantys laiptai, parodos, kurioje dirba Chloja, pavadinimas „Kraujas ir kūnas“ („Blood and Flesh“) ir, žinoma, vis gausėsi veidrodžiai, kuriuose Chloja, regis, stebi ne save, o savo antrininę. Netrukus jie atsispindės ne viena, o bene dešimt Chlojų, tarsi ji būtų patekusi į garsųjį Orsono Welleso „Damos iš Šanchajaus“ veidrodžių kambarį.

Ozonas nuo pat pirmųjų filmų buvo tobulas imitatorius. Tai atitiko postmodernizmo klestėjimo kanonus, bet laikai keičiasi. Tačiau Ozonas iki šiol mėgsta žaisti žanrais, cituoti kitus režisierius, imituoti jų stilių. „Dvilypis meilužis“ – ne išimtis. Man jis priminė vieną geriausių Ozono filmų „Baseinas“: panašios užuominos į Alfredą Hitchcocką ar Romaną Polanskį, panašiai palaipsniui, iš lėto nutrinamos realybės ir fantazijos ribos, kuriama tiršta, nerimo pritvinkusi atmosfera, spindžiamos pinklės patikliems žiūrovams. Tačiau Chloja – ne kūrybinę krizę išgyvenanti pagyvenusi rašytoja, o vis labiau į beprotybę nerianti jauna moteris. Jos patirtis ir pasaulio suvokimas kur kas mokesni, todėl Ozonas atsaisako gilintis į psichologiją ir beveik iki parodijos ima išnaudoti antrinininko, dvynio

„Dvilypis meilužis“

motyvą. Pastarasis pradeda domiuoti, kai Chloja randa Polio pasą, kuriame parašyta ankstesnė jo pavardė. Netrukus viskas filme ima dvejintis ir daugintis: čia du Chlojos mylimieji ir du psichoanalitikai, du katinai, daugybė sapnų – viename jų Chloja net turi dvi galvas. Šią pasikartojimų monotoniją režisierius bando atskiesti atviromis sekso scenomis. Tačiau jos vis labiau primena autoparodiją, ypač ta, kurioje vyrišką organą prisirišusi Chloja „paima“, kaip ji sako, Polį.

Ir ankstesniuose Ozono filmuose erotinės scenos visada buvo esteti-zuotos, tačiau „Dvilypiam meilužyje“ jos jau priartėjo prie kičo ribos. Kičo įspūdį paryškina ir lyg iš „Architectural Digest“ žurnalo puslapių „pasiskolinti“ prabangūs interjerai, kuriuos Manuelis Dacosse'as filmuoja taip, kad negali nesigrožėti kiekvienu *art déco* elementu. Bet tobulas filmo grožis tik paryškina tuštumą, kurioje egzistuoja jo herojai.

„Scanorama 2017“: vienu sakiniu (II)

Trumpos kino recenzijos

GEDIMINAS KUKTA

„**Nakvišumai**“ („*Somniloquies*“), rež. Verena Paravel ir Lucien Castaing-Taylor, Prancūzija

Viskas čia labai konceptualu: tamsoje matome „išsiliejusius“ miegančių žmonių siluetus, o už kadro girdime, kaip per miegus kalba amerikiečių dainininkas Dionas McGregoras, XX a. 7-ajame dešimtmetyje išgarsėjęs kaip daugiausiai per miegus šnekantis žmogus, kurio atpasakojami sapnai apie nykštukų miestą, sraiges, keistą operaciją, geidulingą kaimynę ar iškrypėliškų polinkių senutę nustebino savo rišlumu ir bent man savo psichodelika priminė Williamo S. Burroughso, Aleno Ginsbergo, Aldouso Huxley’io ar Kurto Vonneguto tekstus – būtent verbalinė dalis filme stipriausia, o ją lydintys vaizdai sapnų atpasakojimams, kurie įdomūs jau patys savaime, man rodos, taip nieko naujo ir nesuteikė.

„**Fantastiška moteris**“ („*Una Mujer Fantástica*“), rež. Sebastián Lelio, Čilė, Vokietija, Ispanija, JAV

Šis vienas geriausių festivalyje matytų filmų yra lyg iliustracija Jacques’o Lacano suformuluotos „veidrodžio teorijos“, kuri teigia, jog savo tapatybės pojūtį mes įgauname per pirmuosius aštuoniolika mėnesių, kai imame reaguoti į savo atvaizdą veidrodyje

arba motinos žvilgsnyje, ir per tai „gimstame“ kaip savo kūno visumą ir tolydumą suvokiančios asmenybės: juk neatsitiktinai pagrindinė herojė, translytė padavėja ir klubo dainininkė Marina vienos veikėjos yra pavadinama chimera („nežinau, ką matau“), neatsitiktinai atsiranda „monstriškumo“ motyvas (įsimintina scena su lipnia juosta bei iškalbingas epizodas klinikoje), neatsitiktinai filme kartojasi veidrodžiai (iš pradžių Marina juose mato tik savo veidą, o vėliau prieš gatvėje pasipainiojusį veidrodį jau stoja nuo galvos iki kojų, t.y. gimsta kaip vientisas subjektas) ir neatsitiktinai net keliuose epizoduose Marina tyliai dainuoja, lyg ieškotų savojo balso, kuris ne tik patvirtintų jos autentiškumą, bet ir „įrašytų“ į struktūrą visuomenės, kuri, kaip rodo režisierius, vis dar nepasiruošusi priimti Kitą.

„**Buvusioji**“ („*Exfrun*“), rež. Katja Wik, Švedija

Didelė dalis šio įžvalgaus filmo, pasakojančio apie tris herojes – merginą, žmoną ir buvusiąją, nufilmuota tarpduryje, savotiškoje ribinėje erdvėje, kur pinasi intymumas ir šalta distancija, besiskleidžiantys ir siužeto plotmėje: visos trys moterys išgyvena skirtingas santykių stadijas (mergina – susižavėjimą, žmona – santykių krizę, o buvusioji – laikotarpį po skrybų), kurias Katja Wik režisuoja daug dėmesio

„Fantastiška moteris“

skirdama mizanscenų kompozicijai, derindama rimtą toną su humoru ir kiekvieną nepatogią situaciją bandydama išauginti (ne visada sėkmingai) iki nepatogaus absurdo, kuris, matyt, atkeliavo iš patirties dirbant su Rubenu Östlundu ir Roy’umi Anderssonu.

„**Beuysas**“ („*Beuys*“), rež. Andres Veiel, Vokietija

Pamenu, Josephą Beuysą pirmą kartą pamačiau vos dešimt minučių truncančiame avangardiniame vokiečio Lutzo Mommartzo filme „Soziale Plastik“ (1969), kur menininkas tiesiog sėdi priešais kamerą, o jo ramus, skulptūriškas veidas spinduliuoja sunkiai žodžiais apibūdinama energija, kuri Veielio filme skleidžiasi dar plačiau: čia ir Beuysa mintys apie savo ir apskritai meną, ir ištraukos iš jo performansų, ir sudėtingi gyvenimo

epizodai (karas, depresija), savaip atsispindėję jo kuriamuose darbuose, ir archyvinė medžiaga iš kelionės į JAV bei dėstytojavimo metų Diuseldorfo akademijoje, ir menininką pažinojusių bei su juo dirbusių žmonių atsiminimai – visa tai, kas būdinga daugeliui dokumentinių filmų apie garsius meno žmones, bet kam režisierius randa gražų vizualinį atitikmenį (nespaltvotas koloritas, iš fotojuostelių „atgyjantys“ gyvenimo fragmentai), dėl kurio filmas tampa ištis paveikus.

„**Svetimas Rojuje**“ („*Stranger in Paradise*“), rež. Guido Hendrikx, Olandija

Kad režisierius mėgsta provokuoti, įrodė jau du jo trumpi filmai („Eskortas“ pasakojo apie deportacijas iš Olandijos, o „Tarp mūsų“ – apie pedofiliją), todėl buvo naivu tikėtis, kad debiutinis ilgo metražo

filmas bus kitoks: ne, čia Hendrikxas sužaidžia šių dienų dokumentikoje tokį populiarių fikcijos ir tikrovės žaidimą ir sutrikusiam žiūrovui pasiūlo viena kitai visiškai prieštaraujančias nuomones apie pabėgėlių krizę, kurias filme patiems pabėgėliams išdėsto aktorius, viename epizode atrodantis kaip tipiškas arijas ksenofobas, kitame – kaip liberalus europietis, argumentuotai paaiškinantis, jog Europai laikas grąžinti skolą už kolonijinį laikotarpį, o epilogė – kaip eilinis kino industrijos tipas, grupei pabėgėlių pasakojantis apie šiuo metu kuriamą filmą pabėgėlių tema, kurį vėliau bus galima pamatyti kokiam nors *glamūriniam* kino festivalyje, kitaip tariant, saviironiškai parodantis, jog „Svetimas Rojuje“ pirmiausiai yra aštrus akmuo ne pabėgėlio, o savimi patenkinto europiečio bate, nors iš pradžių ir atrodė priešingai.

Patirties neišmes

Krėsle prie televizoriaus

Internete aptikau patriotizmo įstatymo projekto apmatius. Juose štai tokie rengėjų pasiūlymai: „Motyvuoti piliečius tarnauti armijoje. Žiniasklaida privalo nušviesti įvykius patriotiškiau. Formuoti poreikį gyventi šeimyninį gyvenimą ir auklėti kuo didesnę vaikų skaičių. Padaryti patriotizmo pagrindus prioritetinėmis dvasinėmis, moralinėmis ir socialinėmis vertybėmis. Formuoti poreikį pilnavertiškai realizuoti save tėvynės labui.“ Pagalvojote, jog tokį įstatymo projektą siūlo Laurynas Kasčiūnas, Žygimantas Povilionis ar naujasis liaudies masių tribūnas Andrius Tapinas? Turiu nuvilti, projekto autoriai – keturiasdešimt aštuoni Rusijos Dūmos deputatai. Tačiau Lietuvoje dar liko daug bolševikiško raugo, visai nustebečiau, jei kažkas panašaus atsirastų ir Seime. Juolab kad ir lietuviškame internete bolševikiškos neapykantos kitaip mąstantiems tik daugėja. Kita vertus, dabar madingų pokolonijinių teorijų kontekste tai visai suprantama: okupacijos patirties neatsikratysi lyg pamojus stebuklinga lazdele.

2015 m. Kanų „Auksine palmės šakele“ apdovanotas Jacques’o Audiard’o filmas „**Dypanas**“ (LRT Kultūra, 29 d. 22.10) į pokolonijinę patirtį pažvelgė buvusio „Tamilų tigru“ grupuotės kovotojo, pabėgėlio iš Šri Lankos akimis. Kad išvengtų mirties ir patektų į saugią Europą, Dypanas (Jesuthasanas Antonyhasanas iš tikrųjų vaidina save) turi vykti kartu su tariama žmona ir tariama devynerių metų dukterimi. Atsidūrę Prancūzijoje visiškai svetimi žmonės pradeda artėti – juos jungia ne tik kalba, papročiai, kultūra, bendra patirtis, bet ir būtinybė pasipriešinti nusikaltėliams. Paryžiaus priemiesčio kvartale, kur kiemsargiu įsidarbina Dypanas, taip pat vyksta karas. Skirtingos etninės grupuotės kariauja tarpusavyje, o policija čia net bijo įžengti. „Dypanas“ – keistas filmas. Tiksliai atautas kriminalinis fonas paryškina psichologinę naujos pagrindinio veikėjo šeimos dramą, bet kartu ir pratęsia kūrėjo apmąstymus apie pokolonijinę tikrovę, kuri Dypano priemiestyje visai kitokia nei tokių

pat angažuotų mąstytojų knygos. Tačiau subtilios Audiard’o užuominos niekur neveda, nes filmo ištarmė pernelyg paprasta: prievartos ir pasipriešinimo patirties neįmanoma atsikratyti. Net jei atsidursi kitame pasaulio krašte, pradėsi viską iš naujo, ši patirtis liks su tavimi.

Scotto Hickso teismo dramos pagal Davido Gutersono bestsellerį „**Apsnigti kedrai**“ (LRT Kultūra, 25 d. 21 val.) veiksmas perkels į 1954-uosius. Ramiojo vandenyno San Pedro saloje nužudytas žvejys. Kaltinamas japonas žvejys Kazuo – mirusiojo vaikystės draugas. Teismo procesą stebi žurnalistas Izmaelis (Ethan Hawke). Kadaise jis buvo įsimylėjęs Kazuo žmoną, tačiau draudimai bendrauti skirtingų rasių žmonėms, o vėliau ir karas išskyrė įsimylėjęlius. Dabar ši meilė trukdo išsiaiškinti nusikaltimą. Jo tyrimas sugrąžina į 1941 metus, kai po Perl Harboro užpuolimo visi JAV gyvenę japonai buvo internuoti.

Paulo Greengrasso filmas „**Kapitonas Filipsas**“ (LNK, 26 d. 22 val.)

„Pi gyvenimas“

remiasi tikra istorija ir pasakoja apie tai, kaip 2009-aisiais Somalio piratai bandė užgrobti krovininį laivą „Maersk Alabama“. Komanda taip priešinosi, kad piratai buvo priversti pasitraukti, paėmę įkaitu kapitoną Phillipsą. Filmo scenarijus sukurtas pagal jo knygą „Kapitono pareiga“.

Pasak režisieriaus, jį domino ne konkretus jūrinio terorizmo atvejis, o globalesnė problema – turtingųjų ir skurdžių konfliktas. Kapitoną suvaidino Tomas Hanksas, kuris dažnai vaidina tipiškus (arba idealius) amerikiečius, tad režisieriui, savaime suprantama, sunku išvengti moralizavimo ir pabrėžti tik socialines ir ekonomines afrikiečių terorizmo priežastis. Tačiau buvusio dokumentininko Greengrasso filmai visada išnaudoja siužeto autentiškumą. Jo nepristigo ir šįkart: „Kapitonas Filipsas“ buvo kurtas atviroje jūroje, tikrame laive, tad dokumentiškų marinistinių scenų nepristigs.

„Apsnigti kedrai“

Visai kitokią jūrą rodo Angas Lee filme „**Pi gyvenimas**“ (TV3, 25 d. 19.30), sukurtame pagal kanadiečio Yanno Martelio filosofinę parabolę, iškart tapusią pasauliniu bestseleriu. Pasakojimas apie indų paauglio odisėją Ramiajame vandenyje, valtyje kartu su Bengalijos tigrų, visas prisodrintas religinių ir kitokių aliuizijų. Pagrindinė jo tema – tikėjimas Dievu. Berniuko Pi vaikystė prabėgo zoologijos sode. Kai jis paaugo, tėvai nusprendė gyvūnus parduoti Amerikoje ir apsigyventi Kanadoje. Laivas, kuriuo visi plaukė, per audrą nuskendo Ramiajame vandenyne. Pavyko išsigelbėti tik Pi ir tigrui, kurį visi vadina Ričardu Parkeriu. Didžioji filmo dalis – pasakojimas apie tai, kaip Pi pavyko išgyventi. „Pi gyvenimas“ – iš tų filmų, kurių forma įdomesnė už turinį. Ji glumina, pakeri, verčia žavėtis net kiču.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Smagi bendrystė

Lietuvos ir Austrijos draugija vieną lapkričio vakarą surengė Austrijos Respublikos nacionalinės dienos šventę. „Graziai prisiminti ir paminėti vieniems kitus“, – sakė svečias, LR Seimo narys Egidijus Vareikis. Minėjimas vyko Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje ir buvo sukomponuotas tarsi koncerto programa, iš keleto segmentų.

Ižangos žodžiais šventę pradėjo Austrų literatūros skaityklos vedėja, draugijos sekretorė Karmela Rudaitienė. Gausiai susirinkusią publiką sveikino politikai ir muzikantai, draugijos prezidentas smuikininkas prof. Petras Kunca pradėjo tiesti valstybinių aspektų lygiagretes, akcentuodamas, kad po Antrojo pasaulinio karo Austrija ir Lietuva išsilaisvino jas apleidus svetimai kariuomenei (Austrija – 1955 m.). Šias aplinkybes savo kalboje detalizavo Austrijos Respublikos garbės konsulas prof. dr. Vytautas Mizaras. Tolesnėje sveikinimo dalyje Konsulas pristatė svarbiausius draugijos nuveiktus darbus; tarp jų – įvairaus lygio ir pobūdžio bendradarbiavimas su Zalcburgo „Mozarteum“ universitetu ir fondu.

Anonsai

Akordeonų orkestras „Consona“ švenčia 20-metį

1997 m. įkurtas akordeonų orkestras „Consona“ yra vienintelis profesionalus tokios sudėties kolektyvas ne tik Lietuvoje, bet ir visose Baltijos šalyse. Jame groja Lietuvos akordeonistai profesionalai, tarp tautinių konkursų laureatai, mokytojai entuziastai. Subūręs orkestrą ir formuodamas jauno kolektyvo grojimo manierą bei repertuarą, profesorius Ričardas Sviackevičius pradėjo ieškoti naujų nišų jo veiklai. Ilgainiui šie kūrybiniai ieškojimai virto gyvybingomis gastrolėmis ir intensyviais koncertiniais pasirodymais Lietuvoje ir užsienyje: Vokietijoje, Suomijoje, Austrijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Vengrijoje, Graikijoje, Norvegijoje, Latvijoje, Estijoje, Lenkijoje,

Politinės istorijos paralelių dėstymu bei kultūros politikos mintimis nepaprastai maloniai nustebino Zalcburgo „Mozarteum“ universiteto Mozarto operų interpretacijų instituto vadovas, dirigentas, profesorius, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos garbės daktaras Josefas Wallnigas, kurį dažniausiai girdime kalbantį apie Mozarto muziką. Šįkart mūsų bičiulis kalbėjo skaičiais, lygino Austrijos ir Vengrijos monarchijos bei LDK plotus, gyventojų skaičių su tais, kokie liko XX a. valstybėms; minėjo prieštaras sprendžiant sumažėjusių šalių tapatybės krizes, o kaip pavyzdį pateikė Azijos šalių kultūros suvokimą. Antai Kinijoje kultūra suprantama kaip moralinio priesako įsigalėjimas, Japonijoje – kaip tobulėjimas, ėjimas priekin, Pietų Indijoje – kaip kelio branda.

LRS užsienio reikalų komiteto vicepirmininkas Egidijus Vareikis akcentavo panašius istorinius valstybių pavidalus, kurių patirties dabar semiasi ES, priminė bendrų lemtingų istorijos faktų (Jono Sobieskio vadovautos armijos pergalingą pagalbą austrų ir visos Europos kovoje su svetima kariuomene). Šiandienos pagrindinėse realijose politikas taip pat įžvelgia džiugių dalykų: „Man malonu, kad kultūrinė ir, maža to, – dvasinė – mūsų

bendravimo dimensija yra pirmiau visų kitų, o tai rodo ne tik interesų, bet ir svajonių bendrumą. Su austrais mums nesunku – turime ir vokiško, ir skandinaviško tvarkingumo, ir slaviško dvasingumo, ir truputį „pašėlusios“ sielos. Todėl taip smagu matyti ir jausti mūsų bendrystę“, – kalbą baigė Lietuvos parlamento narys.

Toliau minėjimas buvo perduotas į vertėjų Rūtos Jonynaitės ir Giedrės Sodeikienės rankas. Jos pristatė savo verstas austrų rašytojų knygas. Rūta Jonynaitė tarsi literatūrologė aptarė 75-ąją gimimo sukaktį mininčio Peterio Handke’s pjesę „Publikos išplūdimas“ bei romaną „Trumpas laiškas, ilgas atsisveikinimas“. Giedrė Sodeikienė, pristatydama prieš 75-erius metus mirusį Stefaną Zweigą ir jo romaną „Vakarykštis pasaulis“, daugiausia dėmesio skyrė menininko biografijai. Šių rašytojų kūrinių ištraukų skaitė Lietuvoje gyvenantis Peteris Meyeris, Kristina Valentonienė bei Raimondas Paškevičius.

Nacionalinės dienos šventė baigėsi jaunatvišku liaudies muzikos šurmuliu, sukurtu iš Austrijos seniai grįžusių ir ja susižavėjusių LMTA Etnomuzikologijos katedros studentų.

RITA NOMICAITĖ

Rusijoje. Orkestrui kurį laiką taip pat vadovavo ir dirigavo Rita Aukoriūtė bei Vladimiras Voskanas. „Consonos“ profesionalumas laureato vardu įvertintas ir Italijoje vykusiame konkurse „Premio Cita di Castelfidardo“.

Orkestro repertuare yra ne tik įvairių epochų ir stilių muzikos, čia skamba įvairių šalių autorių, Lietuvos kompozitorių sukurti ir akordeonų orkestrui instrumentuoti opusai: S. Moniuškos, K.M. Weberio, N. Rimskio-Korsakovo, A. Piazzollos, J. Naujalio, M. Vaitkevičiaus, G. Verdi, Ch. Gounod, J. Strausso, D. Šostakovičiaus bei daugelio kitų kompozitorių kūriniai. „Consona“ nuolat ieško inovatyvių sprendimų, bendradarbiauja su garsiais Lietuvos ir užsienio solistais ir atlikėjais: vokalistėmis Zita Martinavičiūte, Natalija Krauter, Vida Taurinskaite, Agne Stančikaite, marimbininku Sauliumi Augliu, saksofonistais Kęstučiu Vaginriu, Juste Sakalyte, ksilofonininku

Jonu Filmanavičiumi, akordeonistu Raimondu Unguru ir daugeliu kitų atlikėjų. Šiandien akordeonų orkestras „Consona“ ne tik siekia išlaikyti aukštą meninį lygį, bet ir atkakliai ieško bei pildo repertuarą naujais kūrybiniais ištekliais, džiugina klausytojus naujomis programomis, dar negirdėtais opusais.

Akordeonų orkestras „Consona“ džiaugiasi šiais metais galėdamas švęsti kūrybinės veiklos 20-metį. Ta proga kolektyvas kviečia klausytojus lapkričio 29 d. 18 val. Vilniaus rotušėje (Didžioji g. 31) pasidžiaugti muzikiniu vakaru, kurio metu orkestras pristatys gerbėjams dar negirdėtus opusus. Koncerte pasirodys Lietuvoje ir užsienio šalyse pripažinimą pelnę jaunieji atlikėjai – Lietuvos nacionalinio operos ir baleto teatro solistė Agnė Stančikaitė, ksilofono jaunasis virtuozas Jonas Filmanavičius ir subtilusis akordeonininkas Raimondas Unguras.

JANINA GEČAITĖ-UNGURĖ

Akordeonų orkestras „Consona“

Bibliografinės žinios

MENAS

Ars et praxis / Lietuvos muzikos ir teatro akademija ; redakcinė kolegija: vyriausiasis redaktorius Jonas Vytautas Bruveris ... [et al.]. – Vilnius : Lietuvos muzikos ir teatro akademija, [2016]. – Virš. ir nugar. antr.: Ars & praxis. – ISSN 2351-4744

[T.] 4 (2016) / sudarytoja Laima Budzinauskienė. – [2016]. – 258, [1] p. : iliustr., faks., nat., portr.. – Tiražas 110 egz.

Tarptautinis Virgilio Noreikos dainininkų konkursas = International Virgilijus Noreika Competition for Singers : [programa ir trumpos žinios apie dalyvius] / [sudarytoja Rasa Murauskaitė]. – [Vilnius] : [Lietuvos muzikos ir teatro akademija], [2017]. – 198, [2] p. : iliustr., portr.

Vilniaus katedros požemiai : vadovas / sudarytoja Sigita Maslauskaitė-Mažylienė ; [tekstų autoriai Giedrė Mickūnaitė, Mindaugas Paknys, Valdas Steponaitis]. – Vilnius : Bažnytinio paveldo muziejus, 2017. – 124, [3] p. : iliustr., faks., portr.. – Tiražas 600 egz.. – ISBN 978-609-95148-7-1

Žydiški Klaido Navicko karpiniai : popieriaus karpinių albumas bandant pažinti Lietuvos žydų tradicijas ir kultūrą. – Utena : Utenos Indra, 2017. – 71, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 100 egz.. – ISBN 978-609-455-372-1 (įr.)

GROŽINĖ LITERATŪRA

Berniukas su smuiku / Jochananas Fainas ; vertė Ina Preiskel ir Arvydas Sabonis. – [Vilnius] : Kitos knygos, [2017]. – 303 p. : iliustr., portr.. – Tiražas 1200 egz.. – ISBN 978-609-427-253-0 (įr.)

Dailiausia moteris mieste : [apsakymų rinkinys] / Charles Bukowski ; iš anglų kalbos vertė Gediminas Pulokas. – [Vilnius] : Kitos knygos, [2017]. – 345, [1] p.. – Tiražas 1500 egz.. – ISBN 978-609-427-295-0

Faktotumas : [romanas] / Charles Bukowski ; iš anglų kalbos vertė Gediminas Pulokas. – [Vilnius] : Kitos knygos, [2017]. – 222 p.. – Tiražas 1250 egz.. – ISBN 978-609-427-276-9

Kaip tapti dama : [romanas] / Eglė Zakaraitė. – [Vilnius] : [E. Zakaraitė], [2015] - .

D. 2. – [2016]. – 310, [1] p.. – ISBN 978-609-408-947-3

D. 3. – [2017]. – 231, [1] p.. – ISBN 978-609-475-066-3

Klubas „Tram 83“ : [romanas] / Fiston Mwanza Mujila ; iš prancūzų kalbos vertė Dainius Gintalas. – [Vilnius] : Kitos knygos, [2017]. – 195, [1] p.. – Tiražas 1200 egz.. – ISBN 978-609-427-280-6

Nesibaigianti vasara : sociologinis romanas apie meilę ir seksą / Artūras Tereškinas. – [Vilnius] : Kitos knygos, [2017]. – 237, [1] p.. – Tiražas 1200 egz.. – ISBN 978-609-427-300-1

Paguodos sietuva : kūrybos rinktinė / Teresė Norvida Vitkauskienė ; [sudarė ir redagavo O. Jasinskienė, L. Eringienė]. – Šakiai : Šakių rajono savivaldybės viešoji biblioteka, 2017. – 191, [1] p.. – Tiražas 300 egz.. – ISBN 978-609-8069-07-5

Pasivaikščiojimai : proza : literatų-prozininkų konkurso „Balto paukščio“ nominacijai / Labdaros ir paramos fondas „Baltasis balandis“ ; [sudarytoja Aldona Širvinskienė]. – [Kuniškiškiai, Anykščių r.] : [Labdaros ir paramos fondas „Baltasis balandis“], [2015] - .

[Kn.] 4 : proza. – 2017. – 176 p. : iliustr.. – ISBN 978-9955-823-21-6

Pieno ežeras : tukanų mitas / Antanas Saulaitis, Gabriel dos Santos Gentil ; [iš portugalų kalbos vertė ir leidinį parengė Antanas Saulaitis]. – [Vilnius] : Inter Se, [2017]. – 332, [3] p. : iliustr.. – ISBN 978-9955-548-54-6

Skaitalas : [romanas] / Charles Bukowski ; iš anglų kalbos vertė Marius Burokas. – [Vilnius] : Kitos knygos, [2017]. – 187, [1] p.. – Tiražas 1250 egz.. – ISBN 978-609-427-278-3

Soliaris : [romanas] / Stanisław Lem ; iš lenkų kalbos vertė Giedrė Juodvalkytė ; [vertimą atnaujino Rimvydas Strielkūnas]. – Vilnius : Kitos knygos, [2017]. – 230, [2] p.. – Tiražas 1200 egz. (papild.). – ISBN 978-609-427-163-2 (įr.)

Turtingiausias žmogus : romanas / Rafael Vídac ; iš ispanų kalbos vertė Rugilė Katlauskaitė. – Vilnius : Alma littera, 2017. – 202, [1] p.. – Tiražas 1800 egz.. – ISBN 978-609-01-2979-1 (įr.)

Vėjo nublokšti : [romanas] / Margaret Mitchell ; iš anglų kalbos vertė Vilmantas Vilkončius. – Vilnius : Alma littera, 2017. – 2 d.. – (įr.)

D. 2. – 2017. – 637, [3] p.. – („Pegaso“ kolekcija, ISSN 2351-5236 ; 16). – Tiražas 5000 egz.. – ISBN 978-609-01-3016-2

Visos dingusios : [romanas] / Megan Miranda ; iš anglų kalbos vertė Aušra Karsokienė. – [Vilnius] : Kitos knygos, [2017]. – 349 p.. – Tiražas 1700 egz.. – ISBN 978-609-427-298-1 (įr.)

GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS IR JAUNIMUI

Didžiulė pasakų knyga apie Ledo šalį / [iš anglų kalbos vertė K. Vilkončienė] ; [ilustravo Disney Storybook Art Team]. – Vilnius : Egmont Lietuva, [2017]. – 263, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 1500 egz.. – ISBN 978-609-05-0205-1 (įr.)

Ir vienąkart, Riči : [romanas] / Daina Opolskaitė. – Vilnius : Alma littera, 2017. – 185, [4] p.. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-609-01-2502-1

Mano didelis mažas Aš : [romanas] / Laura Varslauskaitė. – Vilnius : Alma littera, 2017. – 138, [3] p.. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-609-01-2504-5

Sutikti eidą : [romanas] / Ilona Ežerinytė. – Vilnius : Alma littera, 2017. – 171, [2] p.. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-609-01-2503-8

Tyla ir žodžiai : [Mykolo Biržiškos gimnazijos] mokinių kūrybos almanachas / [sudarė Asta Stoškuvienė, Judita Uogintaitė, Rima Šiaulienė]. – [Avizieniai, Vilniaus r.] : Daigai, 2017. – 120 p. : iliustr., nat., portr.. – ISBN 978-9986-767-56-5 (įr.)

PARENGĖ ALDONA BARODICAITĖ. REDAGAVO GRAŽINA KUBILIENĖ. LIETUVOS NAC. M. MAŽVYDO B-KA. BIBLIOGRAFIJOS IR KNYGOTYROS CENTRAS

XII. 2 d. 16 val. – A. Rutkėviča „GYVŪNAS (KU KŪ)“. Rež. – R. Atkočiūnas Studija 24 d. 13, 19 d. – I. Šeinius „KUPRELIS“. Insc. aut. – A. Vozbutas, rež. – P. Markevičius 25 d. 17, 19 val. – „AKMUO. VANDUO. GE-LUONIS“. Rež. – K. Žernytė Valstybinis jaunimo teatras 29, 30, XII. 2 d. 18 val. – PREMJERA! „CINKAS (ZN)“ (pagal S. Aleksijevič knygas). Rež. – E. Nekrošius, komp. – A. Martinaitis, scenografijos dail. – M. Nekrošius, kost. dail. – N. Gultiajeva. Vaidina A. Bendoriūtė, S. Dovidauskas, S. Ivanovas, A. Juška, I. Kanušaitė, D. Morozovaitė, M. Noreikaitė, A. Pukelytė, V. Vadeiša, V. Vilius Salė 99 25 d. 12 val. – V.V. Landsbergio „ARKLIO DOMINYKO MEILĖ“. Rež. – A. Vidžiūnas Vilniaus mažasis teatras 24 d. 18.30 – PREMJERA! „FANTAZIJUS“ (pagal A. de Musset pjesę). Rež. – G. Tuminaitė 26 d. 12, 15 val. – „SEPTYNI NYKŠTUKAI IEŠKO SNIEGUOLĖS“. Rež. – E. Jaras Oskaro Koršunovo teatras 24 d. 19 val. <i>Menų spaustuvėje</i> – W. Shakespeare'o „HAMLETAS“. Rež. – O. Koršunovas 27 d. 19 val. <i>OKT studijoje</i> – A. Čechovo „ŽUVĖDRA“. Rež. – O. Koršunovas 29 d. 19 val. <i>OKT studijoje</i> – „PO LEDU“ (pagal F. Richterį). Rež. – A. Areima Rusų dramos teatras <i>Baltarusijos valstybinio akademinio muzikinio teatro spektakliai</i> 25 d. 18.30 – O. Chodosko „ŠALOM ALEICHEM! TAIKOS JUMS, ŽMONĖS!“ 26 d. 12 val. – G. Šaidulovos „KAJAUS IR GERDOS NUOTYKIAI“ 26 d. 18.30 – J. Ptičkino „BOBŲ MAIŠTAS“ 30 d. 18.30 – J.M. Chevrete „SVEIKI, EMI-GRANTAI! (SQUAT)“. Rež. – M. Poliščiukas Vilniaus teatras „Lėlė“ Didžioji salė 24 d. 18.30 – „SMĖLIO ŽMOGUS“ (pagal E.T.A. Hoffmaną). Scen. aut., rež., lėlių dail. – G. Radvilavičiūtė 25 d. 12 val. – S. Siudikos „TRYŠ PARŠIU-KAI“. Rež. – A. Mikutis 26 d. 12 val. – Just. Marcinkevičiaus „GRYBŲ KARAS“. Rež. – A. Mikutis 29 d. 18.30 – „ATRASK MANE“ (lietuviškas galvosūkis be pertraukos). Insc. aut. ir rež. – R. Kazlas Mažoji salė 25 d. 14 val. – „ČIA BUVO / ČIA NĖRA“. Rež. – Š. Datenis 26, XII. 2 d. 14 val. – PREMJERA! „O VIEŠ-PATIE, VILNIUSI“. Rež. – A. Storpirštis, dail. – N. Keršulytė „Menų spaustuvė“ 24 d. 18.30 <i>Juodojoje salėje</i> – „TERORISTAS“. Rež. – G. Aleksa (teatras „Atviras ratas“) 25 d. 18.30 <i>Kišeninėje salėje</i> – „LIETAUS ŽEMĖ“. Rež. – A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratas“) 25 d. 12 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „APIE MEILĘ, KARĄ IR KIŠKIO KOPŪSTUS“. Rež. – A. Giniotis (teatras „Atviras ratas“) 25 d. 12, 15 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „STEBUKLINGAS SODAS“ (pagal S. Lagerlöf kūrinį). Rež. – S. Degutytė („Stalo teatras“) 25 d. 14 val. – pažintiniai pasivaikščiojimai po „Menų spaustuvę“ 26 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „REKONS-TRUOTI“. Choreogr. – M. Praniauskaitė („Menų spaustuvės“ programa jauniems menininkams „Atvira erdvė ’15“) 26 d. 15 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „DVI SESUTĖS PER LIEPTELĮ“ (pagal japonų ir lietuvių liaudies pasakas). Rež. – S. Degutytė („Stalo teatras“)	XII. 1 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „HONEY, I'M HOME!“ . Idėjos aut. ir rež. – A. Burksaitis 1 d. 20 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – C. Graužinio „VISKAS ARBA NIEKO“. Rež. – C. Graužinis (teatras „cezario grupė“) 2 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – PREMJERA! „Z+“. Choreogr. – A. Lisičkinaitė (šokio teatras „Airos“) 2 d. 12 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „AVINĖ-LIO KELIONĖ“. Rež. – S. Degutytė („Stalo teatras“) KAUNAS Nacionalinis Kauno dramos teatras <i>„Nerk į teatrą“</i> 24 d. 11 val. <i>Rūtos salėje</i> – šiuolaikinis šokis Su Kauno šokio teatru „Aura“ 25 d. 18 val. <i>Mažoje scenoje</i> – M. von Mayenburgo „BJAURUSIS. SKALPELIO PJŪVIS“. Rež. – V. Malinauskas 26 d. 10 val. <i>Mažojeje scenoje</i> – 7 intelektų lavinimas Su VšĮ „Vaikų ir jaunimo visapusiško lavinimo centras“ 26 d. 11 val. <i>Mažojeje scenoje</i> – pojųčių lavinimas su VšĮ „Vaikų ir jaunimo visapusiško lavinimo centras“ 26 d. 12 val. <i>Ilgojoje salėje</i> – I. Paliulytės „ANDERSENO GATVĖ“ (H.Ch. Anderseno biografijos ir pasakų motyvais). Rež. – I. Paliulytė 26 d. 13 val. <i>Mažojeje scenoje</i> – „Vamos! Jump in“ anglų kalba su VšĮ „Vaikų ir jaunimo visapusiško lavinimo centras“ 29 d. 18 val. <i>Mažojeje scenoje</i> – J. Tumo-Vaižganto „ŽEMĖS AR MOTERS“. Rež. – T. Erbrėderis 30 d. 14 val. <i>Tavernos salėje</i> – „Kūrėjas manyje“. Su psichodramos specialiste G. Kazakevičiene ir psichologe M. Mažioniene 30 d. 18.30 <i>Mažojeje scenoje</i> – paskaita-diskusija „Pavojingi žaidimai sovietiniame teatre“ XII. 2 d. 12 val. <i>Mažojeje scenoje</i> – A. Sunklodaitės „KIŠKIS PABĖGĖLIS“ (pagal L. Jakimavičiaus knygelę „Lapė ir kaliošai“). Rež. – A. Sunklodaitė Kauno valstybinis muzikinis teatras 24 d. 18 val. – „TRAVIATA“ (projektas su Estijos „PromFest“) 25, 26 d. 18 val. – I. Kálmáno „MISTERIS X“. Rež. – V. Streiča, dir. – J. Janulevičius 29 d. 18 val. – PREMJERA! J. Strausso „KITA PELENĖS ISTORIJA“. Choreogr. ir insc. aut. – G. Santucci (Italija). Dir. – V. Visockis, scenogr. – A. Šimonis, kost. ir grimo dail. – V. Insodienė 30, XII. 1 d. 18 val. – „ADAMSŲ ŠEIMYNĖLĖ“. Pastatymo meno vad. – K.S. Jakštas, muzikinis vad. – J. Geniušas, dir. – R. Šumila 2 d. 18 val. – P. Abrahamo „BALIUS SAVOJOJE“. Dir. – J. Janulevičius Kauno kamerinis teatras 24 d. 17 val. – „SAGARTVELO“ (Sagaredžo M. Čiaureli teatras, Gruzija) 24 d. 19 val. – I.B. Singerio „TOJBELĖ IR JOS DEMONAS“. Rež. – G. Tavadze (Zugdidi dramos teatras, Gruzija) 25 d. 14 val. – „ALKSNSIŠKĖS“. Rež. – G. Padegimas 25, 26 d. 19 val. – M. Duras „HIROŠIMA, MANO MEILĖ“. Rež. – R. Abukevičius 26 d. 14, 17 val., XII. 2 d. 18 val. – J. Stučinskaitės „TI“. Rež., inscenizacijos aut. ir videomontažo rež. – A. Gluskinas 29, 30 d. 18 val. – J. Kelero „58 SAPNAI“. Rež. – R. Bartulis XII. 1 d. 19 val. – „GEDĖTOJOS“. Choreogr. – A. Moląg (Krokvuos choreografijos centras) Kauno lėlių teatras 25 d. 12 val. – „SNIEGUOLĖ IR SEPTYNI NYKŠTUKAI“. Aut. ir rež. – O. Žiugžda 25 d. 17 val. – „MEISTRIŠKUMO PAMOKA“. Rež. – G. Padegimas	26 d. 12 val. – „PASAKA APIE LIETAUS LAŠELĮ“. Rež. – O. Žiugžda XII. 2 d. 12 val. V. ir S. Ratkevičių lėlių muziejuje – „SVEČIUOSE PAS SKUDURINĘ ONUTĘ“. Rež. – E. Žekienė KLAIPĖDA Klaipėdos valstybinis dramos teatras 24 d. 18.30 <i>Didžiojoje salėje</i> – PREMJERA! A. Stasiuko „NAKTIS“. Rež. – A. Jankevičius 29, 30 d. 18.30 <i>Kamerinėje salėje</i> – PREM-JERA! M. Markovičiaus „LABAS RYTAS, PONE TRIUŠI“. Rež. – M. Pažereckas, kost. dizainerė – A. Romanova, muzikos aut. – E. Vasiljevas Klaipėdos muzikinis teatras 25 d. 18 val. <i>Klaipėdos universiteto Menų akademijos koncertų salėje</i> – Klaipėdos valstybinio muzikinio teatro orkestro ir orkestro solistų koncertas 26 d. 14 val. <i>Žvejų rūmuose</i> – koncertas „Baleto atmintis“ ŠIAULIAI Šiaulių dramos teatras 25, 26 d. 18 val. A. <i>Sireikos krepšinio akademijoje</i> – PREMJERA! M.I. Fornes „DUM-BLAS“. Rež. – A. Kahn, G. Palekaitė 26 d. 12 val. <i>Kultūros centre</i> – „TEGYVUOJA LAMBERTAS!“. Rež. – A. Gluskinas <i>Alytaus miesto teatro spektakliai</i> 29 d. 12 val. <i>Mažojeje salėje</i> – „EŽIUKAS RŪKE“ (pagal S. Kozlovo knygą). Rež. – A. Kavaliauskaitė 29 d. 18 val. <i>Mažojeje salėje</i> – „SUDIE, PONE LORENCAI“ (pagal M. Panych pjesę). Rež. – A. Lebeliūnas <i>J. Miltinio dramos teatro spektakliai</i> XII. 1 d. 18 val. <i>Kultūros centre</i> – Y. Rezos „MENAS“. Rež. – M. Bareikytė () 2 d. 12 val. <i>Kultūros centre</i> – S. Maršako „KATĖS NAMAI“. Rež. – V. Mazūras 2 d. 18 val. <i>Kultūros centre</i> – W. Russello „MOTERIMS IR JŲ VYRAMS“. Rež. – L. Kondrotaitė PANEVĖŽYS Juozo Miltinio dramos teatras 24 d. 18 val. – M. Camoletti „PRANCŪZIŠKOS SKYRYBOS“. Rež. – D. Kazlauskas 25 d. 18 val. – M. Durnenkovo „KARAS DAR NEPRASIDĖJO“. Rež. – T. Leszczynskis 26 d. 12 val. – G. Rodari „SIDABRINĖS STRĖLĖS KELIONĖ“. Rež. – D. Skamarakas 26 d. 18 val. – „ANĖ IŠ ŽALIASTOGIŲ“ (pagal L.M. Montgomeri romaną). Rež. – A. Gluskinas 28 d. 18 val. – „GODOS“ (Kauno šokio teatras „Aura“) <i>Šiaulių dramos teatro spektakliai</i> XII. 1 d. 18 val. – „VARDAN TOS...“ (pagal P. Vaičiūno dramą „Patriotai“). Rež. – A. Giniotis 2 d. 18 val. – M. Walczako „KASYKLA“. Rež. – A. Areima	„Serenados trims“. Trio „Claviola“ 10-mečiui. Trio „Claviola“ : J. Juozapaitis (altas), V. Giedraitis (klarnetas), U. Antanavičiūtė (fortepijonas). Programoje R. Kahn, M. Salyno, L. Smito, G. Kurtágo, J. Jurkūno, J. Françaix kūriniai 28 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i>, – A. Vizgirdos rečitalis. Ansamblis „Musica humana“ (meno vad. A. Vizgirda), valstybinis choras „Vilnius“ (vyr. dir. A. Dambrasukas), vokalinis duetas „Duo barocco“ : R. Dubinskaitė, S. Šerytė (mecosopranei). Solistai S. Liama (sopranas), S. Skjervoldas (baritonas), A. Vizgirda, U. Čaplikaitė, J. Mačys, L. Švabauskaitė, G. Pocevičiūtė (fleitos), D. Bičkovska (fleita piccolo, Latvija), R. Beinaris (obojuos), E. Petkus (violončelė), A. Kalnciema (klavesinas, Latvija), V. Vaičiulienė (fortepijonas, klavesinas), G. Kviklys (klavesinas, vargonai). Dir. A. Vizgirda, A. Dambrasukas. Dalyvauja prof. A. Vizgirdos studentai. Programoje C. Francko, C.Ph.E. Bacho, J.-Ph. Rameau, J.-M. Leclair, H. Purcellio, G.F. Händelio, A. Vivaldi, C. Debussy, O. Balakausko, A. Martinaičio, G. Kuprevičiaus, J. Tamulionio ir kt. kūriniai XII. 1 d. 18.30 val. <i>Klaipėdos koncertų salėje</i>, 2 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i>, – kamerinės muzikos koncertas „Alternatyvos“ . „O/ Modernt String Quartett“ : H. Ticcianti (smuikas, ansamblio vadovas), D. Rowlandas (smuikas), G. Lubbe (altas), J. Arpas (violončelė). Solistė E. Glen-nie (perkusija). Programoje: Á. Másson, H. Purcellio, E. Glennie, L. Janáček, L. van Beethoveno, J. Tenney, O. Golijovo, A. Pärto, A. Schnelzerio kūriniai 1 d. 12 val. <i>Jonavos pradinėje mokykloje</i> – „Jazz Classic Trio“ : A. Gurinavičius (klavišiniai), V. Labanauskas (kontrabosas), S. Astrauskas (mušamieji) 2 d. 18.30 val. <i>Kretingos muziejaus Žimos sode</i> – koncertas „Improvizacija trims“. Čiurlionio kvartetas, V. Povilionienė (vokalas), P. Vyšniauskas (saksofonas) 2 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i>, – orkestro muzikos koncertas „Kai solo griežia kontrabosas“. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistas D. Bagurskas (kontrabosas). Dir. – K. Bumannas. Programoje A. Trovajoli, F. Schuberto kūriniai 3 d. 12 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i>, – koncertas visai šeimai „Pasaulio garsai“. S. Petreikis (pasaulio pučiamieji instrumentai), Ch. Ruebensas (klasikinė gitara), V. Mikeliūnas (smuikas, altas) 3 d. 16 val. <i>Taikomosios dailės ir dizaino muziejuje</i> – kamerinės muzikos koncertas „Skiriama Beethovenui“. Valstybinis vilniaus kvartetas, M. Kriščiūnas (altas). Programoje L. van Beethoveno kūriniai Lietuvos muzikų rėmimo fondas 29 d. 16 val. <i>Vytauto Kasiulio dailės muziejuje</i> – Visagino Č. Sasnausko menų mokyklos koncertas	XII. 2 d. 12 val. – koncertas visai šeimai „Žiemos pasaka“. Aktorius A. Bialobžeskis, Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras, solistas M. Rinkevičius (diskantas). Dir. – M. Piečaitis. Programoje C. Debussy, H. Blake'o, M. Ravelio kūriniai Bernardinų bažnyčia 24 d. 19 val. – choro „Langas“ koncertas, skirtas vadovės R. Kraucevičiūtės 60-mečiui. Programoje O. Gjeilo, V. Augustino, A. Martinaičio, D. Zakaro, S. Rachmaninovo, T. Jašvili kūriniai Muzikos galerija <i>Antakalnio g. 17</i> 26 d. 12 val. – Kajos ir Klėjos Kašubaičių fortepijono rečitalis 28 d. 18 val. – B.N. Stankūnienės tapybos darbų parodos „Mūsų metai“ atidarymas (paroda veiks iki 2018 m. sausio 6 d.). Dalyvauja B. Traubas (smuikas) ir R. Mikelaitytė-Kašubienė (fortepijonas) XII. 3 d. 13 val. – muzikos šventė „Su menuetu“. Dalyvauja Žvėryno muzikos studijos, Vilniaus Karoliniškių muzikos mokyklos mokiniai ir mokytojai, šokėjai Vaidilos teatras 26 d. 18 val. – Jaunieji „Vaidilos klasikos“ talentai: I. Aksionovas ir G. Raudonius. Programoje G. Faurė, F. Poulenco, M. Ravelio, C. Debussy kūriniai Vilniaus rotušė 29 d. 18 val. – akordeonų orkestras „Con-sona“. Dalyvauja LNOBT solistė A. Stančikaitė, J. Filmanavičius (ksilofonas), R. Unguras (akordeonas)
---	--	--	--	---

Vakarai

VILNIUS

Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus

24 d. 17 val. *memorialinėje svetainėje* – dokumentinio filmo apie apie teatro kritikę, rašytoją G. Marekaitę premjera (rež. V. Damaševičius)

Atviros Lietuvos fondas

24 d. 16 val. – S. Medvedevo pranešimas ir diskusija „Neoimperinė Putino Rusija ir Europa“ ir knygos „Krymo periodo parkas. Trečiosios kadencijos kronikos“ pristatymas. Pokalbį moderuoja kultūros istorikas A. Švedas

Nacionalinė M. Mažvydo biblioteka

30 d. 17.30 – V. Norkūno paskaita „Reformacijos laikų giesmės ir giesmynai Lietuvoje“

Nacionalinė dailės galerija

24 d. 20 val. – Architektūros fondo rengiamas pokalbis su architektūros istorike ir teoretike B. Colomina „Socialinės žiniasklaidos miestas“

25 d. 10.30 – knygos dizaino konferencija

Prancūzų institutas

29 d. 18 val. – V. Bikulčiaus paskaita „Klajonės po 2017 m. prancūzų literatūros premijų lauką...“

Valdovų rūmai

28 d. 18 val. – programa „Perlai meilės karūnai“. Atlieka dainininkė J. Leitaitė, pianistė A. Juozauskaitė, aktorė V. Kochanskytė

XII. 1 d. 18 val. – Valstybės atkūrimo 100-mečiui skirtas kalbos vakaro dokumentikos spektaklis „Keturių sakinių viršukalnė“

ŠIAULIAI

Dailės galerija

Viešų paskaitų ciklas „Meno eteris“

24 d. 17 val. – L. Kreivytės paskaita „Žodis ir kūnas šiuolaikiniame moterų mene“

29 d. 17.30 – J. Ohmano paskaita „Karo ir laisvės menas“

Savaitės filmai

„Šešėlių namai“

Dvilypis meilužis ***

Jauna ir jautri Chloja (Marine Vachth) įsimyli savo psichoterapeutą. Chloja su juo visiškai atvira. Susižavėjęs mergina psichoterapeutas (Jérémie Renier) po truputį peržengia profesijos ribas ir vis labiau atsiveria Chlojai. Po kelių mėnesių, kai pora jau gyvena kartu, Chloja pradeda įtarti, kad meilužis kai ką nuo jos slepia. Įmindama vis naujas jo paslaptis Chloja atsiduria pavojuje. Naujausias François Ozono filmas – jausmingas trileris, kuriame režisierius žaidžia su žiūrovais katės ir pelės žaidimą. Filmo pagrindu tapo Rosamond Smith pseudonimu pasirašytas amerikiečių rašytojos Joyce Carol Oates romanas „Lives of the Twins“. Taip pat vaidina Jacqueline Bisset, Myriam Boyer, Dominique’as Reymond’as (Prancūzija, Belgija, 2017). (Vilnius)

Gerumo stebuklas ***

Augusto veidas deformuotas nuo gimimo, bet jis toks pat, kaip ir kiti jo amžiaus berniukai: mėgsta kompiuterių žaidimus, gimtadienius, „Žvaigždžių karus“. Tačiau Augustas niekad nelankė mokyklos – namuose jį moko mama. Be to, jis patyrė jau dvidešimt septynias operacijas, nes serga reta liga. Bet dabar jis pirmą kartą rengiasi į mokyklą... Pagal R.J. Palacio knygą „Stebuklingas berniukas“ filmą sukūrė Stephenas Chbosky, pagrindiniuose vaidmenyse – Julia Roberts, Owenas Wilsonas, Jacobas Tremblay’us, Ali Liebert, Sonia Brada (JAV, 2017). (Vilnius)

Keršto įstatymas ***

Sėkmingas advokatas ir laimingas šeimos tėvas akimirksniu praranda žmoną ir dukterį. Tačiau žiaurios žmogžudystės tyrimas nejudą į priekį. Todėl advokato gyvenimo tikslas – rasti žudikus. Jis pradeda savo tyrimą ir pažada neištarti nė žodžio, kol neatkeršys už šeimą. Isaaco Florentino’o filme pagrindinį vaidmenį sukūrė Antonio Banderas (JAV, Bulgarija, 2017). (Vilnius, Kaunas)

Šešėlių namai **

Po to, kai mirė mama, Džekas su savo broliais ir seserimis gyvena vieni didžiulėje nuošalyoje fermoje. Vaikai nenori būti išskirti, todėl nusprendžia nuslėpti mamos mirtį ir palaidoti ją sode. Tačiau padėtis pasikeičia, kai notaras nusprendžia, jog mama turi pasirašyti testamentą, o netoliese apsigyvena žavi kaimynė. Ji nežino, kad tamsiosios jėgos gali smogti kiekvieną minutę... Sergio G. Sánchezo filme vaidina Anya Taylor-Joy, George’as MacKay’us, Mia Goth, Charlie Heatonas (Ispanija, 2017). (Vilnius, Kaunas)

Žmogžudystė Rytų eksprese ****

Viena garsiausių Agathos Christie knygų pasirodė 1933-iaisiais ir nuo tada buvo ekranizuota ne kartą. Šįkart romano ėmėsi britų aktorius ir režisierius Kennethas Branagh. Jis filme suvaidino ir seklį Erkiulį Puaro. Puaro grįžta iš Azijos, kur sėkmingai išnarpliojo bylą, į Europą garsiuoju Rytų ekspresu. Traukinyje įvyksta žmogžudystė – nudurtas įtakingas verslininkas. Žudiku gali būti kiekvienas iš trylikos vagono keleivių. Pagrindinius vaidmenis sukūrė Penelope Cruz, Willemas Dafoe, Judi Dench, Johnny Deppas, Joshas Gadas, Derekas Jacobi, Leslie Odomas jaun., Michelle Pfeiffer, Daisy Ridley, Olivia Colman, Lucy Boynton, Miranda Raison, Sergejus Poluninas (Malta, JAV, 2017). (Vilnius, Kaunas)

***** – šedevras, ***** – pasižiūrėti būtina, **** – geras filmas, *** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – niekalas

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

24–30 d. – Poilsiautojai (rež. S. Aškelavičius) – 11.20, 13.40, 16.10, 18.30, 21 val.
Tėtukas namie 2 (JAV) – 11, 13.20, 16.40, 18.20, 21.45
Mažasis vampyras (Olandija, Vokietija, Danija, D. Britanija) – 11.10, 13.05, 15.10, 17.15
Mažasis vampyras (3D, Olandija, Vokietija, Danija, D. Britanija) – 13.50
Šešėlių namai (Ispanija) – 19.10, 21.40
24, 26, 28, 30 d. – Nuolankioji (Prancūzija, Vokietija, Lietuva, Olandija) – 11.20, 18.15; 25, 27, 29 d. – 11.20, 18.15, 20.40
24–30 d. – Keršto įstatymas (Bulgarija, JAV) – 19.20
26 d. – Th. Adėjo „Keršto angelas“. Tiesioginės premjeros transliacijos įrašas iš Niujorko Metropoliteno operos – 19.55
30 d. – Meškiukas Padingtonas 2 (D. Britanija, Prancūzija, JAV) – 18.15
24–30 d. – Žmogžudystė Rytų eksprese (Malta, JAV) – 11.30, 13.20, 15.40, 18.05, 21.20
Trys milijonai eurų (rež. T. Vidmantas) – 17, 18.40, 20.50; 25, 26 d. – 11, 17, 18.40, 20.50
24, 27–30 d. – Teisingumo lyga (3D, JAV) – 16.20, 21.45; 25, 26 d. – 11, 16.20, 21.45
24–30 d. – Teisingumo lyga (JAV) – 14, 19 val.
Didžiapėdžio vaiks (Belgija, Prancūzija) – 11.40, 13.35
Toras. Pasaulių pabaiga (3D, JAV) – 13.30, 18.55
24, 27–30 d. – Aštuonkojis Dipas (Ispanija, JAV) – 16 val.; 25, 26 d. – 11.30, 16 val.
24, 27–30 d. – Monstrų šeimynėlė (Vokietija) – 15.45; 25, 26 d. – 11.10, 15.45
24, 26, 28, 30 d. Matilda (Rusija) – 21.10; 25, 27, 29 d. – 14.25, 21.10
24–30 d. – Gerumo stebuklas (JAV) – 15.55
24, 26, 28, 30 d. – Motina! (JAV) – 21.30
25, 27, 29 d. – Pjūklas 8 (Kanada, JAV) – 21.30
25, 27, 29 d. – Saliut-7 (3D, Rusija) – 21.10
26, 28, 30 d. – Mitai (Rusija) – 20.40
Forum Cinemas Akropolis
24, 25 d. – Poilsiautojai (rež. S. Aškelavičius) – 11.10, 13.40, 14.40, 16.25, 18.50, 21.10; 26–30 d. – 11.10, 13.40, 14.40, 16.25, 18.50, 21.10, 23.40
24–30 d. – Mažasis vampyras (Olandija, Vokietija, Danija, D. Britanija) – 10.10, 12.15, 14.20, 17.10
24–30 d. – Mažasis vampyras (3D, Olandija, Vokietija, Danija, D. Britanija) – 11.30
Tėtukas namie 2 (JAV) – 13, 15.30, 18.30, 21 val.
24, 25 d. – Šešėlių namai (Ispanija) – 18, 23.20; 26–30 d. – 18 val.
24–30 d. – Keršto įstatymas (Bulgarija, JAV) – 20.30
25, 27, 29 d. – Nuolankioji (Prancūzija, Vokietija, Lietuva, Olandija) – 15.20
30 d. – Meškiukas Padingtonas 2 (D. Britanija, Prancūzija, JAV) – 19.10
24, 25 d. – Trys milijonai eurų (rež. T. Vidmantas) – 13.20, 15.50, 17, 19.10, 21.40, 23.59; 26–29 d. – 13.20, 15.50, 17, 19.10, 21.40; 30 d. – 13.20, 15.50, 17, 18.20, 21.40
24–30 d. – Žmogžudystė Rytų eksprese (Malta, JAV) – 10.30, 17.50, 20.40
24, 25 d. – Teisingumo lyga (JAV) – 15.40, 21.30, 22.40; 26–30 d. – 15.40, 21.30; 24–30 d. – Teisingumo lyga (3D, JAV) – 13.30, 18.40; Aštuonkojis Dipas (Ispanija, JAV) – 10.20, 15 val.; Aštuonkojis Dipas (3D, Ispanija, JAV) – 12.30

24, 27–30 d. – Didžiapėdžio vaiks (Belgija, Prancūzija) – 12.50; 25, 26 d. – 10.40, 12.50
24, 25 d. – Saliut-7 (Rusija) – 19.10, 23.30; 26–30 d. – 19.10
24–30 d. – Saliut-7 (3D, Rusija) – 16.10
Monstrų šeimynėlė (Vokietija) – 11, 13.10
Toras. Pasaulių pabaiga (3D, JAV) – 21.20
Matilda (Rusija) – 10.50
30 d. – Mitai (Rusija) – 18.20
Blogos mamos ir jų Kalėdos (JAV) – 20.50
24 d. – Pjūklas 8 (Kanada, JAV) – 23.10
25 d. – Motina! (JAV) – 23.10
25, 27, 29 d. – Gerumo stebuklas (JAV) – 15.20
Skalvija
24 d. – Gerumo stebuklas (JAV) – 16.40; 25 d. – 16.30; 27 d. – 15 val. (*seansas senjorams*); 28 d. – 17 val.
24 d. – Dvilypis meilužis (Prancūzija, Belgija) – 18.50; 25 d. – 18.40; 26 d. – 20.30; 28 d. – 21 val.; 29 d. – 18.50; 30 d. – 20.50
24 d. – C'est la vie! (Prancūzija) – 21 val.; 26 d. – 16.40; 27 d. – 19 val.
25 d. – Šventasis (rež. A. Blaževičius) – 14.30; 30 d. – 17 val.
25 d. – Žmogžudystė Rytų eksprese (Malta, JAV) – 20.50; 29 d. – 21 val.
26 d. – Šerkšnas (rež. Š. Bartas) – 14.20
27 d. – Veidai kaimai (dok. f., Prancūzija) – 17.10; 28 d. – 19.10; 29 d. – 17 val.; 30 d. – 19.10
Ciklas „Karlsono kinas“
25 d. – Kaimynė šnipė (Danija) – 13 val.
26 d. – trumpų filmų programa „Sau ir draugui“ (Olandija) – 13 val.
26 d. – *Kino klasikos vakarai*. Ponas Ačiū (Japonija) – 18.50

Pasaka

Festivalis „Šeršėliafam“
24 d. – konferencija „Ieškokite moters. Įkvėpimai“ – 9 val.
24 d. – Modė (Airija, Kanada) – 20.15
24 d. – Marija Kiuri (Belgija, Lenkija, Prancūzija, Vokietija) – 19.30; 25 d. – 17 val.
24, 25 d. – Apie kūną ir sielą (Vengrija) – 22 val.; 26 d. – 18.30
25 d. – Dieviškoji tvarka (Šveicarija) – 13.45, 21 val.; 26 d. – 16.30
25 d. – Meilės menas (Lenkija) – 19 val.
25 d. – Veidai kaimai (dok. f., Prancūzija) – 15 val.; 26 d. – 21.30; 27 d. – 19 val.
25, 26 d. – Laimė 140 (Ispanija) – 19 val.
26 d. – Dėl viso pikto (Prancūzija) – 20.45
24 d. – Samių kraujas (Švedija, Danija, Norvegija) – 17 val.
24 d. – Dvilypis meilužis (Prancūzija, Belgija) – 23 val.; 27, 28 d. – 21 val.; 28 d. – 19 val.; 30 d. – 21.30
24, 27 d. – Šventasis (rež. A. Blaževičius) – 17.15; 25 d. – 15.30; 28 d. – 19.30; 29 d. – 21 val.; 30 d. – 18.45
24 d. – Gobšius! (Prancūzija) – 19 val.; 25 d. – 19.30; 26 d. – 15.15; 28 d. – 21.15; 29 d. – 19.15; 30 d. – 17 val.
24 d. – (Ne)laukti svečiai (Prancūzija) – 20.45; 27 d. – 21.15
24 d. – Geras laikas (JAV) – 22.30; 26 d. – 21 val.
25 d. – Mažasis vampyras (Olandija, Vokietija, Danija, D. Britanija) – 13 val.
25 d. – Beatričės bučiny (Prancūzija) – 13.15
25 d. – Kriausių pyragėliai su levandomis (Prancūzija) – 17.30
25 d. – Tomas iš Suomijos (Danija, JAV, Suomija, Vokietija, Švedija) – 21.15; 28 d. – 17.15; 30 d. – 20.45

26 d. – Nuolankioji (Prancūzija, Vokietija, Lietuva, Olandija) – 13.15; 27, 28 d. – 17.30; 29 d. – 19.45
26 d. – Kaimynė šnipė (Danija) – 13 val.
26 d. – Kedi. Slaptas kačių gyvenimas (Turkija, JAV) – 13 val.; 30 d. – 15.30
26 d. – (Ne)tikros prancūziškos vestuvės (Prancūzija) – 17 val.
26 d. – Prancūziška porėlė (Prancūzija) – 19 val.; 27 d. – 19.15
27 d. – Tėtukas namie 2 (JAV) – 17 val.; 29 d. – 21.15
27 d. – Veidai kaimai (dok. f., Prancūzija) – 19 val.; 28, 29 d. – 17 val.; 30 d. – 21 val.
28 d. – 50 pavasarių (Prancūzija) – 17 val.; 30 d. – 15 val.
28 d. – Žmogžudystė Rytų eksprese (Malta, JAV) – 20.15
29 d. – Gerumo stebuklas (JAV) – 17.30; 30 d. – 19.30
29 d. – Mano mama ir mūsų kūdikiai (Prancūzija) – 17.15

Ozo kino salė

24 d. – Paskutinė šeima (Lenkija) – 18 val.
24 d. – Neoninis demonas (JAV) – 20.10
25 d. – Tonis Erdmanas (Vokietija, Austrija) – 19.20
28 d. – C'est la vie! (Prancūzija) – 18 val.
29 d. – Šventasis (rež. A. Blaževičius) – 18 val.
29 d. – Kita vilties pusė (Suomija, Vokietija) – 19.50
30 d. – Beatričės bučiny (Prancūzija) – 17 val.
30 d. – Moteris ir ledynas (rež. A. Stonys) – 20 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

27, 28 d. – Poilsiautojai (rež. S. Aškela- vičius) – 10.30, 12.55, 16.30, 18.50, 21.10, 23.30; 29 d. – 10.30, 12.55, 16.30, 18.50, 21.10; 30 d. – 10.30, 12.55, 17.30, 18.50, 21.10
27–30 d. – Mažasis vampyras (Olandija, Vokietija, Danija, D. Britanija) – 10.10, 14.20, 17.45
27–30 d. – Mažasis vampyras (3D, Olandija, Vokietija, Danija, D. Britanija) – 12.15
27, 29, 30 d. – Tėtukas namie 2 (JAV) – 14.50, 20 val.; 28 d. – 14.50, 17.30, 20 val.
27, 29 d. – Šešėlių namai (Ispanija) – 22.20
28, 30 d. – Keršto įstatymas (Bulgarija, JAV) – 22.20
30 d. – Meškiukas Padingtonas 2 (D. Britanija, Prancūzija, JAV) – 18 val.
27, 28 d. – „Scanorama 2017“ (žiūrėkite atskirą repertuarą www.scanorama.lt)
27–29 d. – Trys milijonai eurų (rež. T. Vidmantas) – 12.45, 15.50, 18, 20.20, 22.50; 30 d. – 12.45, 15.50, 20.20, 22.50
27 d. – Teisingumo lyga (JAV) – 10.20, 15, 17.30, 20.10; 28 d. – 10.20, 15, 20.10; 29, 30 d. – 10.20, 15, 17.30, 20.10, 22.40
27, 28 d. – Teisingumo lyga (3D, JAV) – 22.40; 29 d. – 17.30, 20.10; 30 d. – 20.10
27–29 d. – Žmogžudystė Rytų eksprese (Malta, JAV) – 10.50, 19.50, 22.30; 30 d. – 10.50, 22.30
27–30 d. – Aštuonkojis Dipas (Ispanija, JAV) – 10.40, 12.50
27–30 d. – Monstrų šeimynėlė (Vokietija) – 13.25
27–30 d. – Didžiapėdžio vaiks (Belgija, Prancūzija) – 15.10
29 d. – Blogos mamos ir jų Kalėdos (JAV) – 17.15
27 d. – Gerumo stebuklas (JAV) – 17.15
28 d. – Matau tik tave (JAV, Tailandas) – 17.15

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė (dailė)
Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė
Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė
Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaitė
Finansininkė – Brigita Misiuvienė | Direktorius – Linas Vildžiūnas

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais. Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VšĮ „7 meno dienos“, S. Konarskio g. 49, 03123 Vilnius. Tel. 2613039. El. paštas redakcija@7md.lt. ISSN 1392-6462. 4 sp. l. Tiražas 800 egz. Spausdino UAB „Valdo leidykla“, Gedimino g. 34, Ukmergė

Remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas
Lietuvos kultūros taryba
LR kultūros ministerija

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

SPAUDOS
RADIOJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

